
Kolding som erhvervs- kommune

- profil, styrkepositioner og
ønsker til erhvervsfremme

September, 2023

BUSINESS KOLDING

IRISgroup

I denne rapport præsenteres en ny erhvervsanalyse af Kolding Kommune. Analysen kortlægger Kolding Kommunes erhvervmæssige præstationer og belyser, hvad der skiller sig ud som kommunens erhvervmæssige styrkepositioner. Samtidig præsenterer den, hvor virksomheder inden for kommunens styrkepositioner ser et behov for at styrke den lokale erhvervsfremmeindsats.

Formålet er således at skabe et opdateret og faktuel overblik over kommunens erhvervsliv samt en nærmere indsigt i de kritiske vækstbetingelser blandt de toneangivende klynger. Analysen skal både bidrage til at kvalificere Business Koldings vejledning og tilbud til de lokale virksomheder samt give input og inspiration til relevante lokale udviklingsprojekter, der fx kan iværksættes sammen med Kolding Kommune og med støtte fra Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse.

Analysen er udarbejdet af IRIS Group på vegne af Business Kolding gennem foråret og sommeren 2023 og er baseret på registerdata samt interviews med toneangivende virksomheder.

Afsnit 1 giver en kort sammenfatning af analysens hovedresultater.

Dernæst bliver der i afsnit 2 skabt et samlet overblik over erhvervsstrukturen i Kolding Kommune, mens afsnit 3 ser nærmere på det lokale erhvervslivs præstationer og udvikling samlet set.

I afsnit 4 bliver fire udvalgte klynger/styrkepositioner gennemgået i nærmere detalje. Herunder i forhold til hvad der kendetegner den pågældende klynge i Kolding Kommune, hvad der er de kritiske konkurrenceparametre og vækstudfordringer, samt styrker og svagheder ved de lokale rammevilkår.

I afsnit 5 er opstillet idéer til fremtidige erhvervspolitiske indsatsområder i Kolding Kommune.

Indhold

1. Sammenfatning	4
2. Koldings profil som erhvervskommune	6
3. Erhvervslivets præstationer og udvikling	12
4. Koldings styrkepositioner	20
4.1. Maskiner og udstyr til fødevarerektoren	21
4.2. Engroshandel og logistik	25
4.3. Energiklyngen	29
4.4. It-klyngen	33
5. Forslag til erhvervspolitiske indsatsområder	37
Bilag	46

IRIS GROUP

CHRISTIANS BRYGGE 28, 1. SAL

DK-1559 KØBENHAVN V

IRISGROUP@IRISGROUP.DK

WWW.IRISGROUP.DK

1. Sammenfatning – Kolding som erhvervskommune

Kolding fremstår som en stærk erhvervskommune. Det kommer til udtryk ved mange private arbejdspladser, stor samlet vækst over de senere år og en høj andel vækstvirksomheder, når der sammenlignes med både resten af regionen og landet.

Kolding Kommune kan også prale af en iværksætterrata, der er markant højere end i Trekantområdet og regionen som helhed.

Samtidig er Kolding også en stærk uddannelsesby med en vifte af uddannelsesinstitutioner, der leverer elever, faglærte og kandidater til kommunens og Trekantområdets virksomheder.

Netop samspil mellem erhverv og uddannelsesinstitutioner fremstår som et vigtigt udviklingsområde. Bl.a. peger analysen på, at en meget stor andel af Koldings industri-virksomheder forventer øget samarbejde med forsknings- og uddannelsesinstitutioner i de kommende år.

De største brancher er engros- og detailhandel. De to brancher står for næsten 9.000 af kommunens knap 34.000 private fuldtidsjobs.

Når der sammenlignes med resten af landet, fremstår fire klynger som lokale styrkepositioner i Kolding Kommune:

- Maskiner og udstyr til fødevarersektoren
- Engroshandel og logistik
- Energiteknologi
- It-erhvervet (spirende styrkeposition)

De lokale styrkepositioner er kendetegnet ved, at de konkurrerer internationalt, fylder meget beskæftigelsesmæssigt (sammenlignet med andre kommuner) og bygger på stedbundne styrker og kompetencer.

Udvalgte resultater fra rapporten:

Kolding Kommune huser 1,6 pct. af landets indbyggere. Samtidig rummer kommunen 2 pct. af landets private arbejdspladser.

Den private beskæftigelse er i perioden 2015-21 vokset med 9,6 pct. i Kolding Kommune. I Region Syddanmark er stigningen 7,3 pct., mens den for landet som helhed er 10,4 pct.

I 2021 var andelen af vækstvirksomheder i Kolding Kommune 9,4 pct, hvilket er over både regions- og landsgennemsnit på hhv. 8,5 og 7,8 pct.

Iværksætterraten i 2021 for Kolding Kommune var på 14 pct, hvilket er over regionsgennemsnittet på 12,9 pct, men under landsgennemsnittet på 14,7 pct.

I Kolding Kommune er der 76 studerende per 1.000 indbyggere, hvilket ligger over gennemsnittet for både Syddanmark og hele landet, hvor der er hhv. 39 og 61 studerende per 1.000 indbyggere.

I 2021 beskæftigede engros- og detailhandel tilsammen ca. 9.000 fuldtidsjobs i Kolding Kommune. Det svarer til en specialiseringsgrad på 1,4. Det betyder, at de to brancher tilsammen fylder 40 pct. mere end i en gennemsnitskommune.

1. Sammenfatning – ønsker til erhvervspolitikken

På baggrund af de gennemførte virksomhedsinterview har vi i rapporten præsenteret en række input til, hvor den lokale erhvervsfremmeindsats i Kolding Kommune kan styrkes i de kommende år.

På tværs af de fire erhvervmæssige styrkepositioner fremstår tre udfordringer som centrale for virksomhederne:

- Adgang til kompetencer og risiko for mangel på kvalificeret arbejdskraft (herunder mismatch mellem det eksisterende udbud af uddannelser i kommunen/Trekantområdet og erhvervslivets faktiske kompetencebehov).
- Behovet for at løfte innovationsniveauet yderligere i SMV'erne og indgå i samarbejde med bl.a. forsknings- og uddannelsesinstitutioner.
- Den grønne omstilling, herunder øgede krav til dokumentation og klimaregnskaber.

Hertil kommer et uudnyttet potentiale i forhold til at profilere kommunens erhvervmæssige styrkepositioner over for virksomheder, marked og arbejdskraft. Kolding Kommune rummer således nogle unikke erhvervsstyrker, som ved en mere målrettet branding og byudvikling kan fremstå endnu stærkere. Fx ønsker virksomheder i energiklyngen et stærkere samarbejde med Kolding Kommune om at styrke Koldings profil som en grøn og bæredygtig kommune.

Disse udfordringer og potentialer gennemsyrrer derfor ikke overraskende de idéer, der præsenteres i rapporten.

Generelt viser analysen, at virksomhederne er meget tilfredse med Business Koldings ydelser. Der efterspørges i den sammenhæng endnu større fokus på netværks-initiativer og på aktiviteter, der matcher virksomheder med relevante samarbejdspartnere.

Forslagene har en lidt forskellig karakter. Nogle kan gennemføres af Business Kolding, mens andre kræver involvering af Kolding Kommune, lokale uddannelsesinstitutioner eller endda aktører uden for kommunen. Nogle forslag vil kræve ekstern finansiering og vil fx kunne danne afsæt for ansøgninger til Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse (evt. i samarbejde med andre kommuner).

I boksene til højre har vi forsøgt at opsummere en række af idéerne, der er udfoldet i afsnit 5.

Udbud af uddannelser

- Tiltrækning af videregående tekniske uddannelser med fokus på bl.a. it og automation.
- Styrke optag og uddannelseskapacitet inden for erhvervsuddannelser med fokus på fx elektrikere, smede, industriteknikere og datateknikere.
- Styrke indsatsen for efter- og videreuddannelse med fokus på både om- og opkvalificering.

Løft af innovationskompetencer

- Styrke miljøet inden for 3D-print på IBA mhp. at udbrede teknologien og tilbyde virksomheder 3D-print tjek på produkter, værktøjer og processer.
- Øget fokus på design og data som innovationsdrivere gennem netværk, projekter og udbredelse af værktøjer.
- Styrke grøn omstilling i SMV'er gennem inspiration, netværk og sparring vedr. klimaregnskaber.

Styrke samspil med uddannelsesinstitutioner i og uden for Kolding

- Etablere rammer (herunder portaler), der gør det nemmere at tilknytte elever og studerende.
- Events, hvor virksomheder får mulighed for at præsentere sig for forskere og studerende.
- Facilitere samarbejdsprojekter inden for specifikke områder som design, AI og dataanvendelse.

Tiltrækning af virksomheder og udenlandsk arbejdskraft

- Etablering af internationalt spor på grundskoleniveau og styrket information til expats om at leve, bo og arbejde i Kolding.
- Tiltrækning af virksomheder, der kan komplementere lokale værdikæder,
- Styrket branding af Kolding som it-hub mhp. at tiltrække virksomheder og arbejdskraft.

Øget inddragelse af erhvervslivet i lokalpolitiske beslutningsprocesser

For at understøtte øget inddragelse af erhvervslivet i lokalpolitiske beslutningsprocesser kan der nedsættes fleksible virksomhedspaneler inden for forskellige klyngeområder, som kan stå til rådighed og løbende involveres efter behov. Det kan fx være ifm. regulatoriske forhold, byudvikling og forberedelse af lobbyarbejde på nationalt niveau.

2. Koldings profil som erhvervskommune

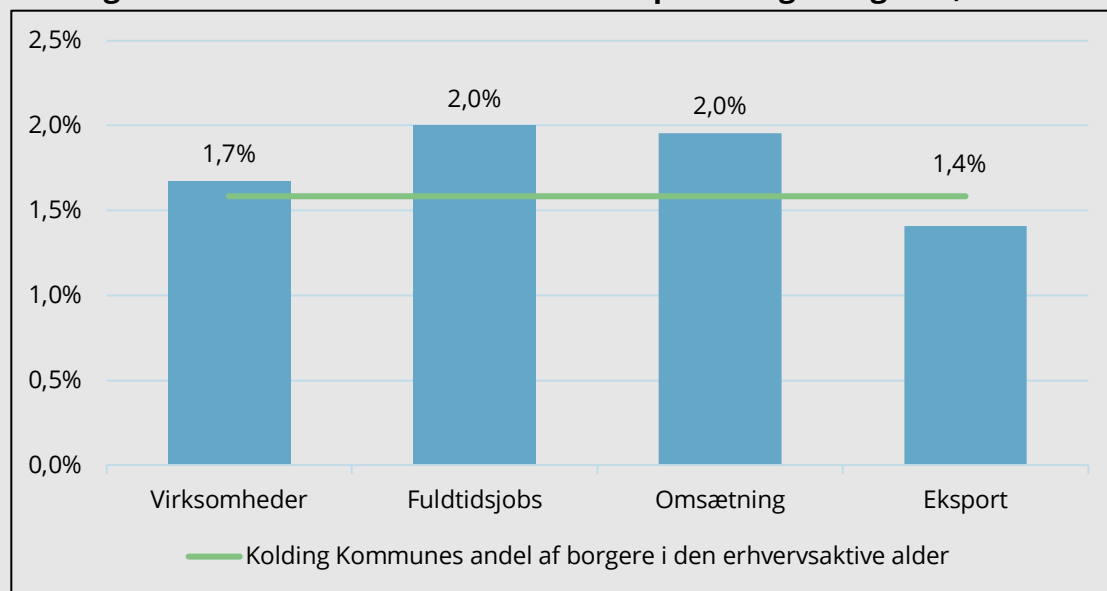
Stort antal virksomheder og private jobs – fire klynger skiller sig ud

Kolding Kommune fremstår som en stærk erhvervskommune med mange virksomheder og et højt antal private jobs i forhold til kommunens størrelse. I alt beskæftiger kommunens virksomheder næsten 34.000 personer omregnet til fuldtidsjobs.

Figuren nedenfor viser, at mens ca. 1,6 pct. af alle indbyggere i Danmark bor i Kolding Kommune, så huser kommunen ca. 2 pct. af alle private arbejdspladser. Kolding Kommune har derfor også stor indpendling og bidrager til indkomst og beskæftigelse for mange borgere – specielt i Trekantområdet.

Kommunens andel af alle danske virksomheder ligger lidt over niveauet for kommunens andel af borgere, mens den samlede eksport kun udgør 1,4 pct. af samlede danske eksport. Det sidste skyldes, at en meget stor del af dansk eksport bæres af store koncerner som Novo Nordisk, Lego, Grundfos, Danfoss, m.fl.

Kolding Kommunes andel af landstotalerne på udvalgte nøgletal, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Virksomheder er opgjort på arbejdssteder. Borgere i den erhvervsaktive alder omfatter borgere ml. 16-66 år.

Figuren på næste side giver et nærmere billede af Koldings profil som erhvervskommune. Figuren viser, hvor meget forskellige brancher fylder sammenlignet med de øvrige danske kommuner. Jo længere et erhverv er placeret til højre i figuren, desto mere specialiseret er Kolding Kommune inden for det pågældende erhverv. Fx fylder branchen energi¹ næsten dobbelt så meget som i en gennemsnitskommune.

Samtidig viser figuren erhvervenes størrelse målt på antal jobs, samt om erhvervene har oplevet vækst eller tilbagegang siden 2015.

Figuren viser, at Kolding Kommune i forhold til resten af landet er specialiseret inden for transport og engroshandel, energi og forsyning samt branchen "elektronik-, maskin- og transportmiddelindustri", der bl.a. rummer en stor del af Kolding Kommunes store underleverandørindustri. Også detailhandel og fødevarer fylder mere i Kolding Kommune end på landsplan.

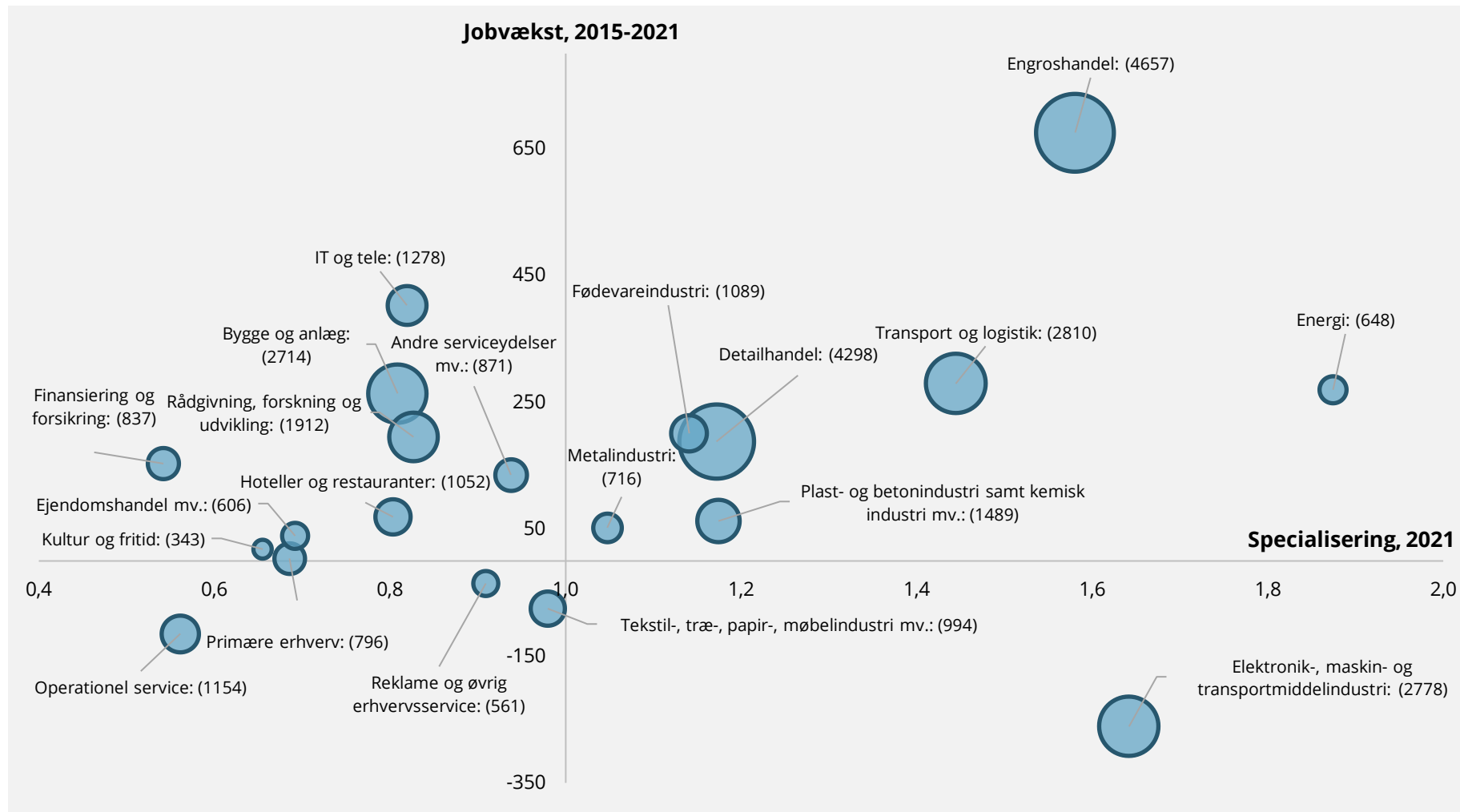
Figuren viser også, at engroshandel, transport og detailhandel er de største brancher beskæftigelsesmæssigt (illustreret ved boblerne størrelse), samtidig med at industrien (flere brancher) beskæftiger mange personer i Kolding Kommune.

Flere brancher har også oplevet stor vækst i de senere år. Engroshandel er her topscorer med en vækst på ca. 700 fuldtidspersoner. Herefter følger it-erhvervet (it og tele), der har oplevet en vækst på knap 400 fuldtidspersoner siden 2016. Dette erhverv har haft en vækst på ikke mindre end 46 pct. Også bygge & anlæg har oplevet markant vækst i beskæftigelsen siden 2015.

¹ Energi omfatter i figuren Vattenfall, forsyningssektoren samt en række mindre virksomheder. I Danmarks Statistiks branchestatistik ligger Schneider Electric og Green Hydrogen Systems under forskning og udvikling, Delpro under bygge & anlæg samt LM Wind Power under engroshandel. Energiklyngen er således betydeligt større end vist i figuren.

Stort antal virksomheder og private jobs – fire klynger skiller sig ud

Overblik over Kolding Kommunes erhvervspecialisering og vækst fordelt på brancher

Figuren viser Kolding Kommunes erhvervs-mæssige specialisering på brancher. Brancherne er belyst gennem tre indikatorer:

- Cirklerne størrelse illustrerer størrelsen af hver branche målt på antal fuldtidsjobs i 2021. Antal årsværk er angivet i parentes ud for hver cirkel.
- Placeringen langs figurens x-akse viser branchens specialiseringsgrad. En specialiseringsgrad over 1 er udtryk for, at branchens andel af Kolding Kommunes private beskæftigelse er større end i resten af landet.
- Placeringen langs y-aksen viser udviklingen i antal fuldtidsbeskæftigede i 2015-21. Det vil sige, om branchen har haft vækst eller tilbagegang de sidste seks år.

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik. Note: I figuren omfatter energi Vattenfall, forsyningssektoren samt en række mindre virksomheder. I Danmarks Statistiks branchestatistik ligger Schneider Electric og Green Hydrogen Systems under forskning og udvikling, Delpro under bygge & anlæg samt LM Wind Power under engroshandel. Energiklyngen er således betydeligt større end vist i figuren.

Flere brancher har større vækst end i resten af landet

Tabellen nedenfor viser, hvordan de 33.750 private fuldtidsjobs i 2021 i Kolding Kommune er fordelt på brancher. Som det fremgår, er engroshandel med 4.657 årsværk den største private branche i kommunen efterfulgt af detailhandel med 4.298 årsværk. Fra 2015 til 2021 er antallet af jobs inden for disse to brancher steget med henholdsvis 17 pct. og 5. pct. Især jobvæksten på 17 pct. inden for engroshandel er bemærkelsesværdig, da stigningen på landsplan kun har været på 5 pct. i samme periode.

Derudover har brancherne energi, IT og tele, fødevarerindustri, sundhedsvæsen, finansiering og forsikring haft høj vækst sammenlignet med væksten på landsplan.

Endelig viser tabellen, at den samlede private beskæftigelse voksede med 10 pct. i perioden 2015-21 i Kolding Kommune. Det svarer til væksten i hele landet.

Analysens bilag I viser, hvordan den private beskæftigelse har udviklet sig i Kolding Kommune over en kortere (2017-21) og længere periode (2011-21).

Antal fuldtidsjobs, jobvækst og specialisering fordelt på brancher

Branche	Antal fuldtidsjobs		Jobvækst, 2015-21 (pct.)		Specialisering, 2021
	2015	2021	Kolding Kommune	Hele landet	
Engroshandel	3.982	4.657	17%	5%	1,6
Detailhandel	4.110	4.298	5%	4%	1,2
Transport og logistik	2.531	2.810	11%	7%	1,4
Elektronik-, maskin- og transportmiddelindustri	3.039	2.778	-9%	8%	1,6
Bygge og anlæg	2.450	2.714	11%	22%	0,8
Rådgivning, forskning og udvikling	1.716	1.912	11%	20%	0,8
Plast- og betonindustri samt kemisk industri mv.	1.426	1.489	4%	11%	1,2
IT og tele	875	1.278	46%	26%	0,8
Operationel service	1.269	1.154	-9%	14%	0,6
Fødevarerindustri	888	1.089	23%	7%	1,1
Hoteller og restauranter	982	1.052	7%	3%	0,8
Tekstil-, træ-, papir-, møbelindustri mv.	1.070	994	-7%	7%	1,0
Sundhedsvæsen	499	882	77%	34%	0,9
Andre serviceydelser mv.	736	871	18%	6%	0,9
Finansiering og forsikring	684	837	22%	8%	0,5
Primære erhverv	793	796	0%	-3%	0,7
Metalindustri	664	716	8%	0%	1,0
Energi	379	648	71%	10%	1,9
Ejendomshandel mv.	567	606	7%	8%	0,7
Privat velfærd	625	596	-5%	13%	0,8
Reklame og øvrig erhvervsservice	597	561	-6%	14%	0,9
Undervisning	454	524	15%	11%	0,7
Kultur og fritid	325	343	6%	13%	0,7
Forlag, tv og radio	139	144	4%	12%	0,3
Alle brancher	30.800	33.750	10%	10%	

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik. Note: Plast- og betonindustri samt kemisk industri mv. omfatter olieraffinaderier og kemisk industri samt medicinal-, plast-, glas- og betonindustri mv.

Kolding er en stærk uddannelsesby

Adgang til kvalificeret arbejdskraft og til efter- og videreuddannelse er centralt for de fleste erhverv og får stor betydning de kommende år (se afsnit 4). Derfor er det også et vigtigt konkurrenceparameter, at en kommune rummer mange erhvervsrettede uddannelser.

Kolding skiller sig ud som et knudepunkt for uddannelse med erhvervsrettede uddannelsesinstitutioner på alle niveauer samlet på et stort campusområde i Kolding by. Det har skabt et stærkt og synligt uddannelsesmiljø og udgør et fornuftigt udgangspunkt for kompetenceforsyningen til kommunens og Trekantområdets virksomheder.

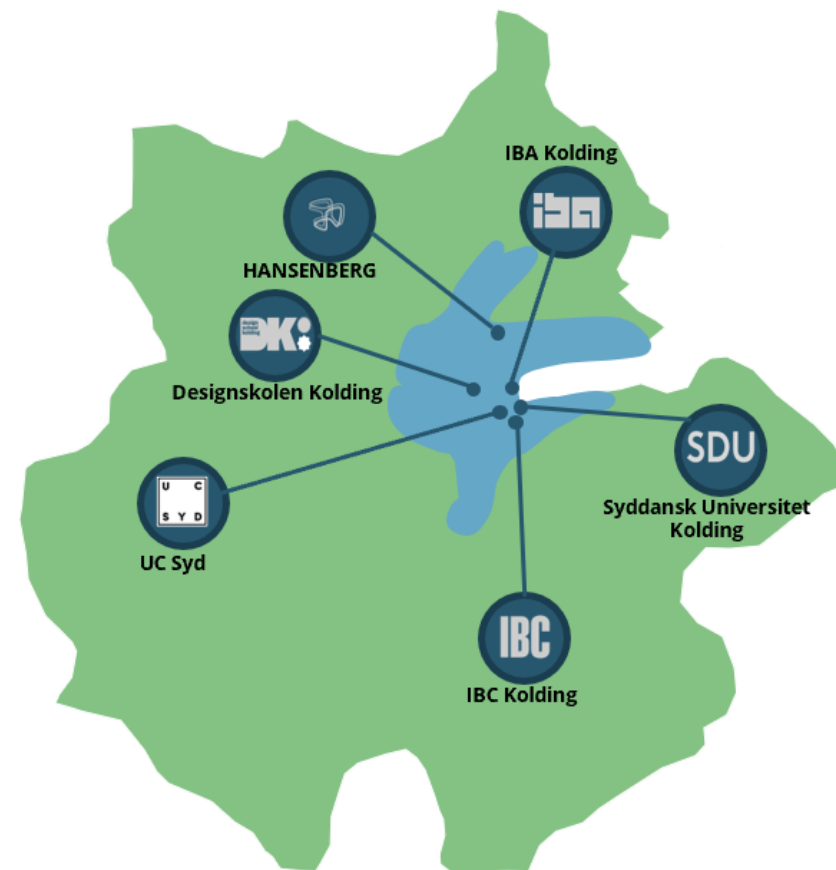
Kortet til højre giver et overblik over de erhvervsrettede uddannelsesinstitutioner i Kolding, mens tabellen nedenfor viser antallet af studerende pr. 1.000 indbyggere i udvalgte kommuner. Ses der bort fra universitetskommunerne, er Kolding den kommune, der har flest studerende per indbygger.

Antal studerende per indbygger på erhvervs- og videregående uddannelser, 2022

	Antal studerende per 1.000 indbyggere
Kolding	76
Esbjerg	67
Herning	53
Horsens	47
Næstved	47
Viborg	44
Slagelse	43
Vejle	32
Fredericia	30
Universitetskommuner	177
Sydjylland	39
Hele landet	61

Kilde: IRIS Group på baggrund data fra Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Note: Universitetskommuner omfatter de fire store universitetskommuner – København, Odense, Aarhus og Aalborg Kommune – samt Roskilde, Frederiksberg og Lyngby-Taarbæk Kommune. Bestanden af studerende er opgjort som antallet af personer, der er i gang med en uddannelse per. 30. september 2022.

Erhvervsuddannelser

Korte videregående uddannelser

Mellemlange og lange videregående uddannelser

Fire klynger skiller sig ud i Kolding Kommune

Med afsæt i analysen af Kolding Kommunes erhvervs-specialisering har vi forsøgt at indkredse, hvad der er kommunens erhvervsmæssige styrkepositioner. Det vil sige erhverv, der konkurrerer internationalt, fylder ekstraordinært meget i kommunens erhvervsstruktur, og som bygger på stedbundne styrker og kompetencer.

Her giver branchedata fra Danmarks Statistik (jf. side 8) ikke det fulde billede, da centrale værdikæder kan gå på tværs af brancher, ligesom der kan gemme sig markante specialiseringer inden for en given branche.

Et eksempel på det sidste er maskiner og udstyr til fødevarerindustrien, der står meget stærkt i Kolding Kommune, og som i figuren på side 8 er indkapslet i branchen "elektronik-, maskin- og transportmiddel-industri". Denne klynge omfatter også en række stærke underleverandører inden for metal- og stålindustrien.

Et andet eksempel er grøn energi, som ikke kun omfatter virksomheder, der hos Danmarks Statistik er placeret i branchen "energi". Fx er Schneider Electric og Green Hydrogen Systems placeret under branchen "rådgivning, forskning og udvikling".

Det samme gør sig gældende for branchen it og tele, der hovedsageligt indeholder it-virksomheder, men også enkelte televirksomheder som fx Nuuday og Norlys. Omvendt er der it-virksomheder, der er placeret i andre brancher. Eksempelvis er Atea, der bl.a. sælger it-udstyr og digitale services, placeret i engroshandel.

Vi har med afsæt i figuren på side 8, drøftelser med Business Kolding, interview og desk research indkredset tre markante erhvervsmæssige styrkepositioner samt en bobler (it), som har oplevet betydelig vækst.

De fire styrkepositioner er kort beskrevet til højre og udfoldet yderligere i afsnit 4.

Grøn energi

- Kolding er en del af en stærk grøn energi- og elektroklynge i Trekantområdet.
- Kommunen huser især mange arbejdspladser inden for offshore-værdikæden, hvor Vattenfall og LM Windpower er dominerende aktører.
- Herudover har Kolding Kommune flere stærke virksomheder inden for transmission og distribution af elektricitet samt ventilation.
- Klyngen har oplevet kraftig vækst de senere år – antallet af jobs er omtrentligt fordoblet siden midten af 2010'erne.

Engroshandel og logistik

- Engroshandel er den største private branche i Kolding Kommune målt på antallet af jobs. Sammen med transport beskæftiger de to brancher mere end en femtedel af alle de privatansatte i kommunen.
- Klyngeområdet er bl.a. domineret af en række store virksomheder, som fra deres hovedkvarter i Kolding betjener kunder i hele Danmark.
- Fra 2015 til 2021 har der været en betydelig jobvækst på 17 pct. inden for engroshandel og på 11 pct. inden for transport i Kolding Kommune.

Maskiner og teknologi til fødevarer

- Kolding er en industriby med mange produktionsvirksomheder og et stort antal vidensvirksomheder, der udvikler industrielle produkter.
- Kommunen har især mange toneangivende virksomheder inden for udvikling og fremstilling af udstyr og maskiner til fødevarerindustrien.
- Kernekompetencer er bl.a. forarbejdning af rustfrit stål, viden om hygiejnisk design samt automation.
- Klyngen omfatter store virksomheder som Alfa Laval og Gram Equipment, der tilsammen beskæftiger mere end 1.100 personer i Kolding samt en række mindre virksomheder.

It-klyngen

- I Kolding Kommune er it-erhvervet bl.a. karakteriseret ved en række mellemstore virksomheder, der leverer digitale økonomi- og ledelsessystemer og services til virksomheder i hele landet.
- It-erhvervet har oplevet en markant jobvækst på ca. 46 pct. i Kolding Kommune i perioden 2015-21. Målt på antal jobs udgør it-erhvervet omkring 4 pct. af den samlede private beskæftigelse i kommunen.
- Der er også et betydeligt antal it-medarbejdere uden for it-erhvervet. Samlet udgør it-beskæftigelsen i hele erhvervslivet ca. 8 pct. af den samlede beskæftigelse i Kolding Kommune – mod 6 pct. i Region Syddanmark.²

² It-beskæftigelsen er på baggrund af en særkørsel fra Danmarks Statistik og omfatter beskæftigede personer, der enten arbejder i en it-stilling og/eller har en it-uddannelse. Derudover omfatter it-beskæftigelsen medarbejdere i it-sektoren.

3. Erhvervslivets præstationer og udvikling

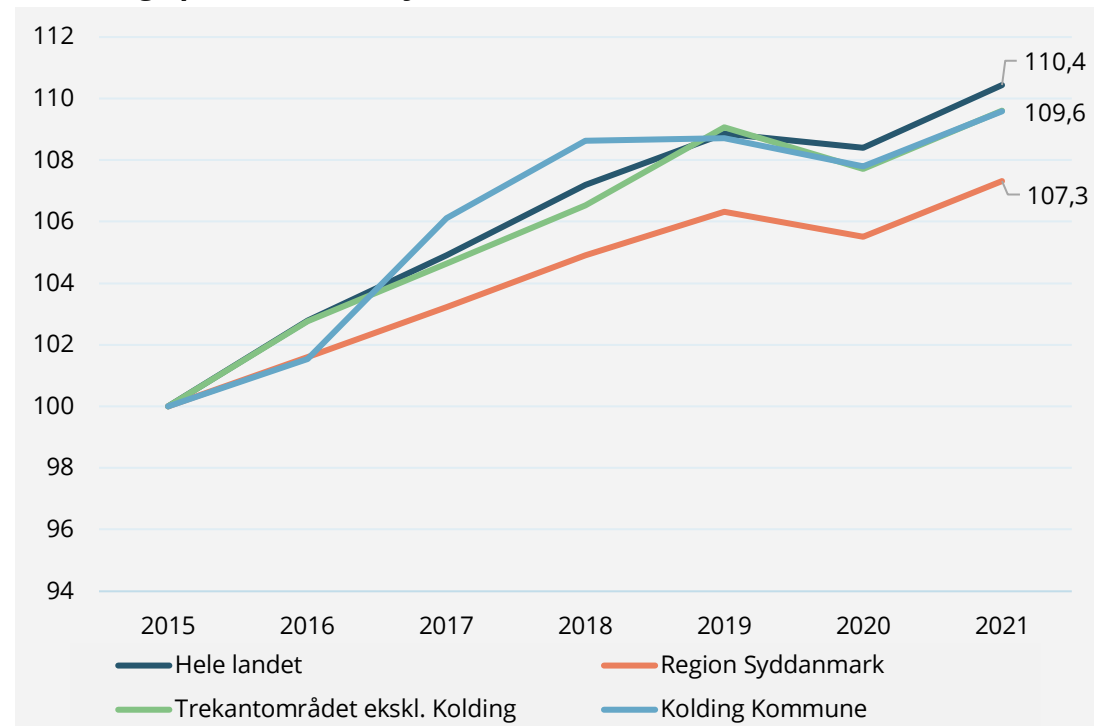
Pæn stigning i den private beskæftigelse fra 2015 til 2021

Figuren herunder viser, hvordan antallet af private fuldtidsjobs har udviklet sig i Kolding Kommune, Trekantområdet, Region Syddanmark og hele landet fra 2015 til 2021.

Det fremgår, at den private beskæftigelse i denne periode er steget med hele 9,6 pct. i Kolding Kommune. Det svarer til udviklingen i Trekantområdet, men ligger over stigningen på 7,3 pct. i Region Syddanmark som helhed.

Jobvæksten i Kolding Kommune er især drevet af brancherne engroshandel, it og tele, energi og sundhedsvæsen, hvor der har været en stor stigning i antallet af private jobs, jf. afsnit 2.

Udvikling i private fuldtidsjobs fra 2015-21 (indeks 2015 = 100)

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik

Flest virksomheder inden for handels- og serviceerhvervene i Kolding Kommune

Tabellen til højre viser, at Kolding Kommune i 2021 havde flest virksomheder inden for detailhandel efterfulgt af bygge og anlæg.

Især handels- og serviceerhverv dominerer på antallet af virksomheder.

Der er imidlertid store forskelle, når det gælder den gennemsnitlige virksomhedsstørrelse. Her er det i høj grad industrien, der ligger højt efterfulgt af transport og logistik.

Yderligere fremgår det, at engroshandel som den eneste branche ligger relativt højt på begge parametre.

Det skal understreges, at gennemsnitstallene dækker over en betydelig spredning internt i brancherne. Fx er detailhandel kendetegnet ved at bestå af virksomheder med både få og mange ansatte.

Antal virksomheder samt årsværk per virksomhed, opdelt på brancher, 2021

Branche	Antal virksomheder	Gennemsnitligt antal årsværk per virksomhed
Detailhandel	616	7,0
Bygge og anlæg	481	5,6
Primære erhverv	390	2,0
Engroshandel	377	12,4
Rådgivning, forskning og udvikling	376	5,1
Operationel service	300	3,8
Sundhedsvæsen	269	3,3
Ejendomshandel mv.	268	2,3
Hoteller og restauranter	255	4,1
Andre serviceydelser mv.	252	3,5
Reklame og øvrig erhvervsservice	189	3,0
Transport og logistik	180	15,6
It og tele	170	7,5
Tekstil-, træ-, papir-, møbelindustri mv.	126	7,9
Kultur og fritid	106	3,2
Finansiering og forsikring	100	8,4
Metalindustri	83	8,6
Undervisning	77	6,8
Elektronik-, maskin- og transportmiddelindustri	71	39,1
Fødevarerindustri	51	21,4
Privat velfærd	37	16,1
Forlag, tv og radio	36	4,0
Plast- og betonindustri samt kemisk industri mv.	36	41,4
Energi	32	20,3
Alle brancher	4.878	6,9

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik. Note: Virksomheder er opgjort som antallet af arbejdssteder for virksomheder med mindst 0,5 årsværk. Plast-, glas- og betonindustri samt kemisk industri mv. omfatter olieraffinaderier mv., kemisk industri, medicinalindustri samt plast-, glas- og betonindustri.

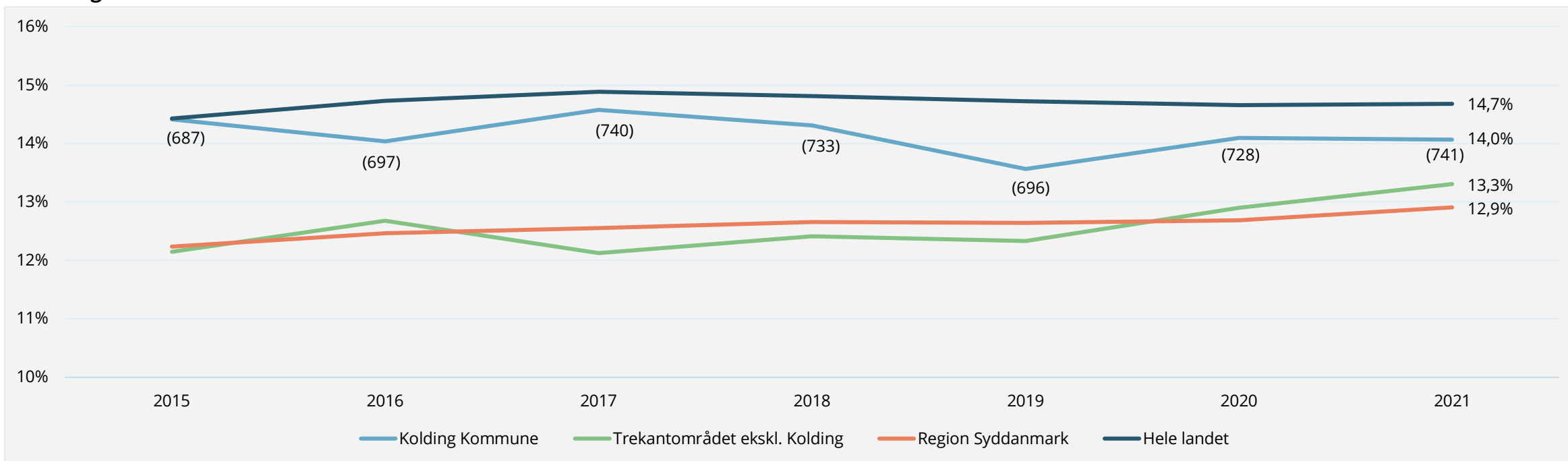
Høj iværksætterrater i Kolding Kommune i forhold til Trekantområdet og regionen

Figuren på denne side viser iværksætterraten (andel virksomheder under tre år) fra 2015 til 2021 i Kolding Kommune og de tre sammenligningskategorier. Tallene i parentes angiver det absolutte antal af iværksættervirksomheder i Kolding Kommune i de enkelte år, som ligger omkring de 700.

Det kan ses, at Kolding Kommune gennem alle årene har haft en højere iværksætterrater end Trekantområdet og regionen som helhed. Forskellen er dog blevet indsnævret en smule gennem de seneste år, og Kolding Kommune ligger stadig under niveauet for hele landet, som især trækkes op af mange iværksættere i de store byer som København og Aarhus.

Udvikling i iværksætterraten fra 2015-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

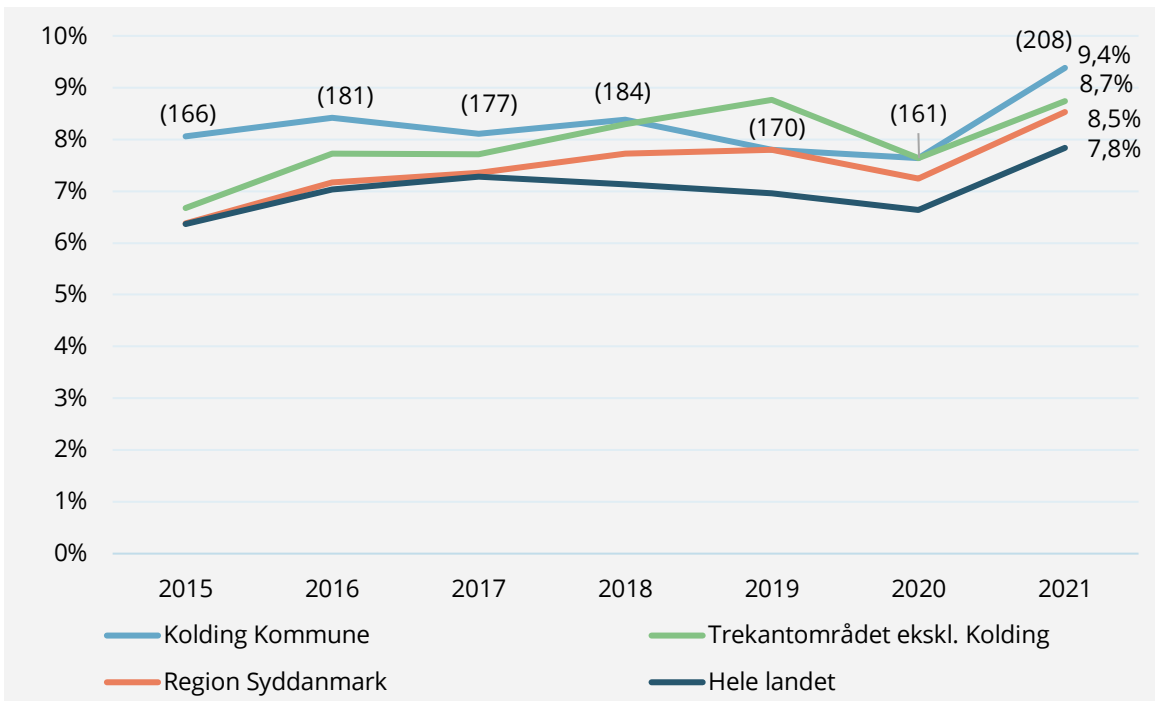
Note: Antallet af iværksættervirksomheder under tre år i Kolding Kommune er angivet i parentes.

Stor stigning i antallet af vækstvirksomheder fra 2020 til 2021

Kolding Kommune har fra 2020 til 2021 oplevet en markant stigning i antallet af vækstvirksomheder. I 2020 kunne 7,6 pct. af den lokale virksomhedsbestand betegnes som vækstvirksomheder, hvorimod det samme gjorde sig gældende for 9,4 pct i 2021. Det er over niveauet i Trekantområdet samt regionen og landet som helhed.

Tabellen til højre viser, at bygge og anlæg, handel samt transport har en høj andel af vækstvirksomheder i Kolding Kommune – både sammenlignet med de øvrige sektorer i kommunen og med Trekantområdet. Omvendt har industrien i Kolding Kommune en markant lavere andel vækstvirksomheder sammenlignet med Trekantområdet og hele regionen.

Udvikling i vækstvirksomheder, 2015-21

Andel vækstvirksomheder opdelt på sektorer, 2021

	Kolding Kommune	Trekantområdet ekskl. Kolding	Region Syddanmark	Hele landet
Bygge og anlæg	25%	21%	25%	18%
Handel	16%	13%	13%	15%
Transport	11%	8%	9%	6%
Industri	9%	14%	20%	10%
Primære erhverv	9%	6%	6%	6%
Service	4%	3%	4%	2%
I alt	9,4%	8,5%	8,5%	7,8%

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik. Note: Antallet af vækstvirksomheder i Kolding Kommune er angivet i parentes. Vækstvirksomheder har haft en årlig omsætningsvækst på min. 10 pct. de seneste tre år og en absolut vækst på min. 3 mio. kr. og er opgjort for internationalt konkurrerende erhverv. I tabellen er Fredericia Kommune og Middelfart Kommune udeladt af Trekantområdets sektorfordeling grundet manglende data.

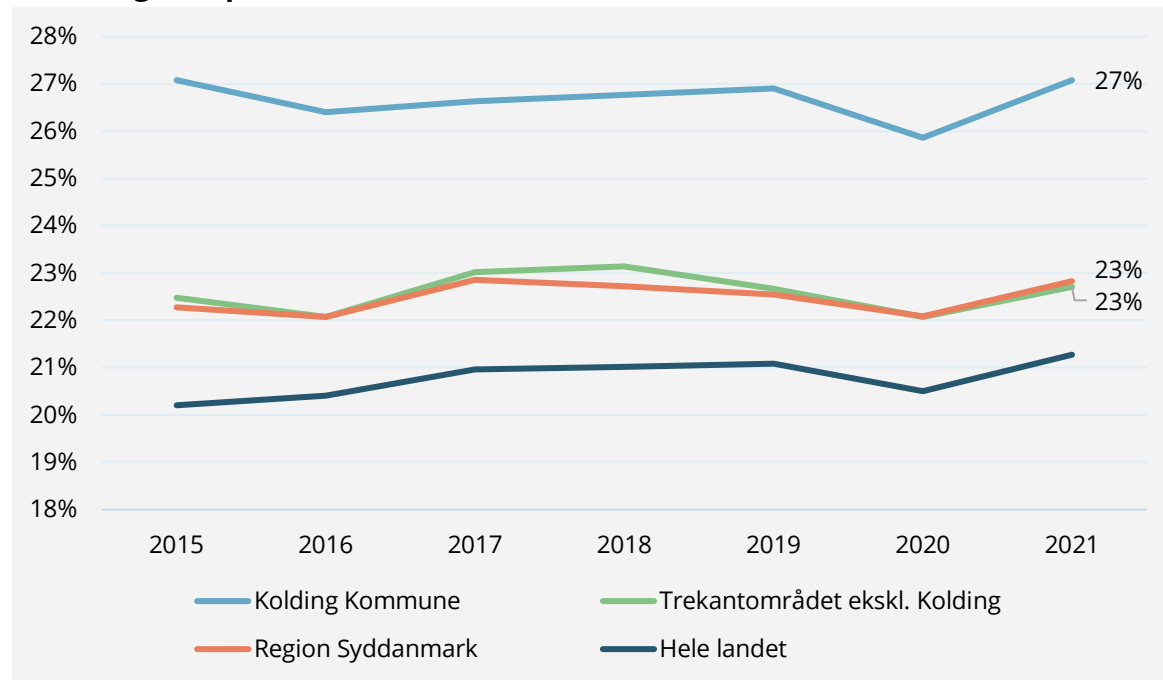
Høj eksportrate og mange internationalt orienterede handelsvirksomheder

Figuren herunder viser, at Kolding Kommune fra 2015 til 2021 har haft en stabil høj andel af eksportvirksomheder i forhold til både Trekantområdet, Region Syddanmark og hele landet. I 2021 var der således hele 27 pct. eksportvirksomheder i Kolding Kommune, hvorimod andelen for hele landet lå på 21 pct.

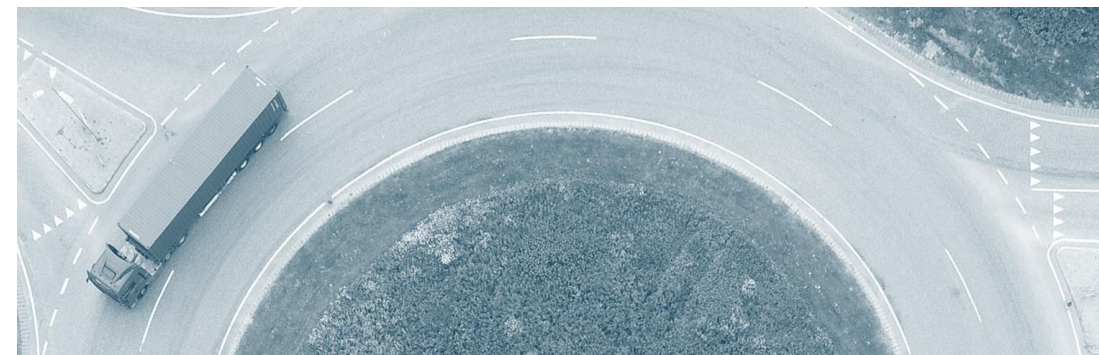
Tabellen til højre viser ydermere, at den høje andel af eksportvirksomheder i Kolding Kommune skyldes, at der er mange eksportvirksomheder inden for industrien samt handel og transport i Kolding. Det gælder både ift. de øvrige sektorer i kommunen og i Trekantområdet, regionen og hele landet.

Samlet set viser analysen således, at især handelssektoren spiller en meget stor rolle for erhvervspræstationerne i Kolding Kommune.

Udvikling i eksportvirksomheder, 2015-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Eksportvirksomheder er opgjort på arbejdssteder.

Andel eksportvirksomheder opdelt på sektorer, 2021

	Kolding Kommune	Trekantområdet ekskl. Kolding	Region Syddanmark	Hele landet
Industri	56%	50%	52%	49%
Handel	45%	35%	35%	35%
Transport	42%	26%	29%	21%
Service	17%	14%	14%	16%
Primære erhverv	17%	22%	25%	22%
Bygge og anlæg	6%	8%	8%	5%
I alt	27%	23%	23%	21%

Forventninger til høj innovationsaktivitet i Kolding Kommunes industrivirksomheder

Innovation og udvikling er et vigtigt grundlag for vækst i både den enkelte virksomhed og mere generelt i de lokale erhverv og klynger, der konkurrerer internationalt.

Den grønne omstilling og den hastige udbredelse af ny teknologi presser yderligere virksomhederne til at blive mere innovative og omstillingsparate.

En analyse fra 2021 viser, at industrivirksomheder i Kolding er særligt opmærksomme på dette og forventer højt innovationstempo. Det fremgår af figuren til højre, der viser, at 77 pct. af SMV'erne i industrien i høj eller nogen grad forventer at udvikle nye eller bedre produkter. Den samme andel forventer at udvikle nye/bedre produktionsprocesser, og et tilsvarende antal svarer, at de i høj eller nogen grad forventer innovation inden for udnyttelse af data til optimering af produktion, produktudvikling eller salg.

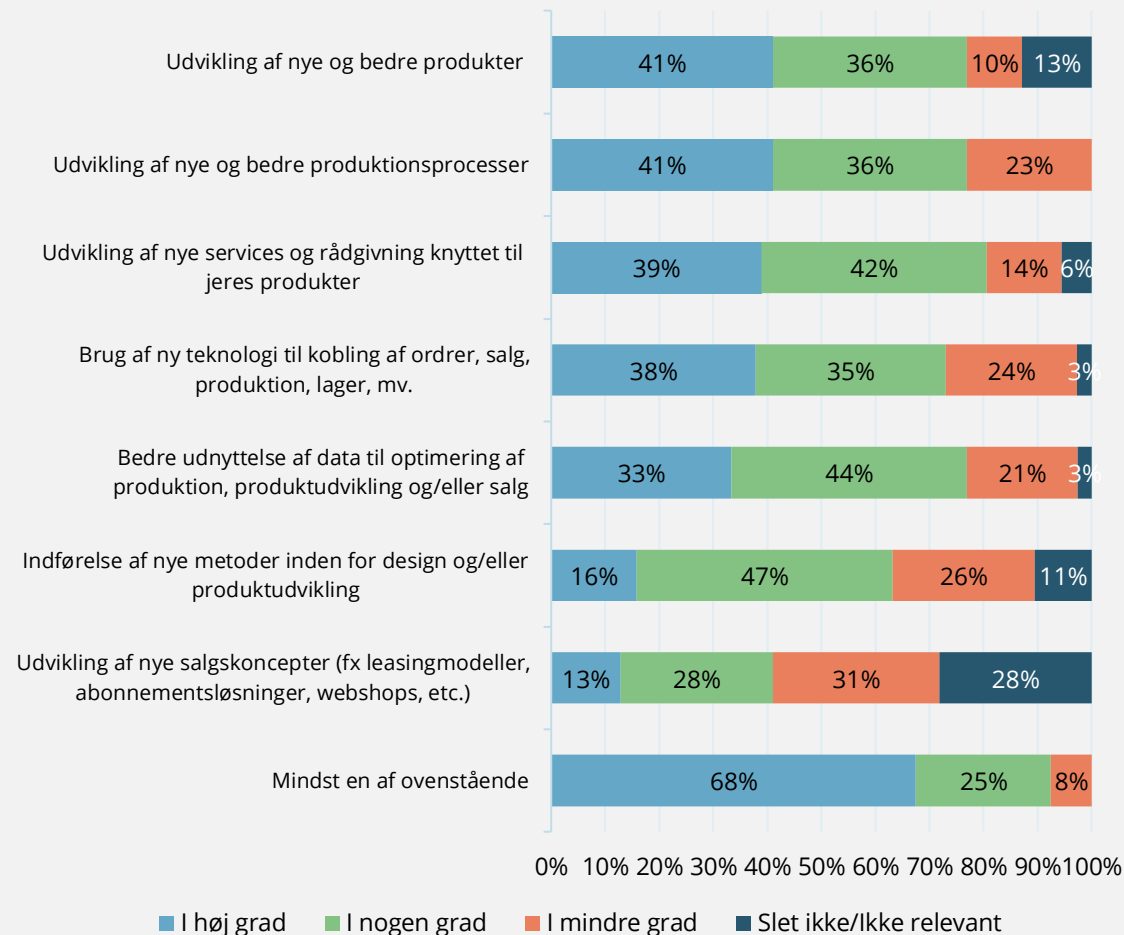
Alt i alt forventer mere end 90 pct. af virksomhederne at blive innovationsaktive inden for mindst ét område inden for en periode på 2-3 år. Til sammenligning viser Danmarks Statistiks opgørelser, at kun knap 50 pct. af alle virksomheder på landsplan er innovationsaktive.

Analysen er således en stærk indikation af, at industrivirksomheder i Kolding forventer at investere betydelige ressourcer i udvikling og innovation – og dermed styrke konkurrencekraften.

SMV'ers forventninger til egne innovationsaktiviteter i Kolding Kommune

Forventer I inden for de næste 2-3 år at skabe innovation i virksomheden på følgende områder?

Kilde: Data fra spørgeskemaundersøgelse fra analysen "Industriel konkurrencekraft i Danmarks produktionscentrum", IRIS Group, 2021.
Note: N=40. Virksomheder, der har svaret "Ved ikke" er taget ud af beregningsgrundlaget.

Virksomhederne forventer øget samarbejde om innovation

For de fleste virksomheder er det vigtigt at samarbejde om innovation. Selv store virksomheder mestrer sjældent alle de kompetencer og teknologier, der er centrale for at udvikle unikke produkter, koncepter og produktionsprocesser.

Der kan både være behov for at samarbejde med andre virksomheder i værdikæden, specialiserede rådgivere samt universiteter og andre uddannelsesinstitutioner.

Figuren til højre viser, hvor stor en andel af de industrielle SMV'er i Kolding, der forventer at samarbejde med forskellige aktører om innovation. Figuren medtager kun de virksomheder, der forventer at være innovationsaktive.

Resultaterne er bemærkelsesværdige. Stort set alle virksomheder forventer at samarbejde med andre virksomheder (fx kunder og leverandører), mens et stort flertal forventer at samarbejde med studerende.

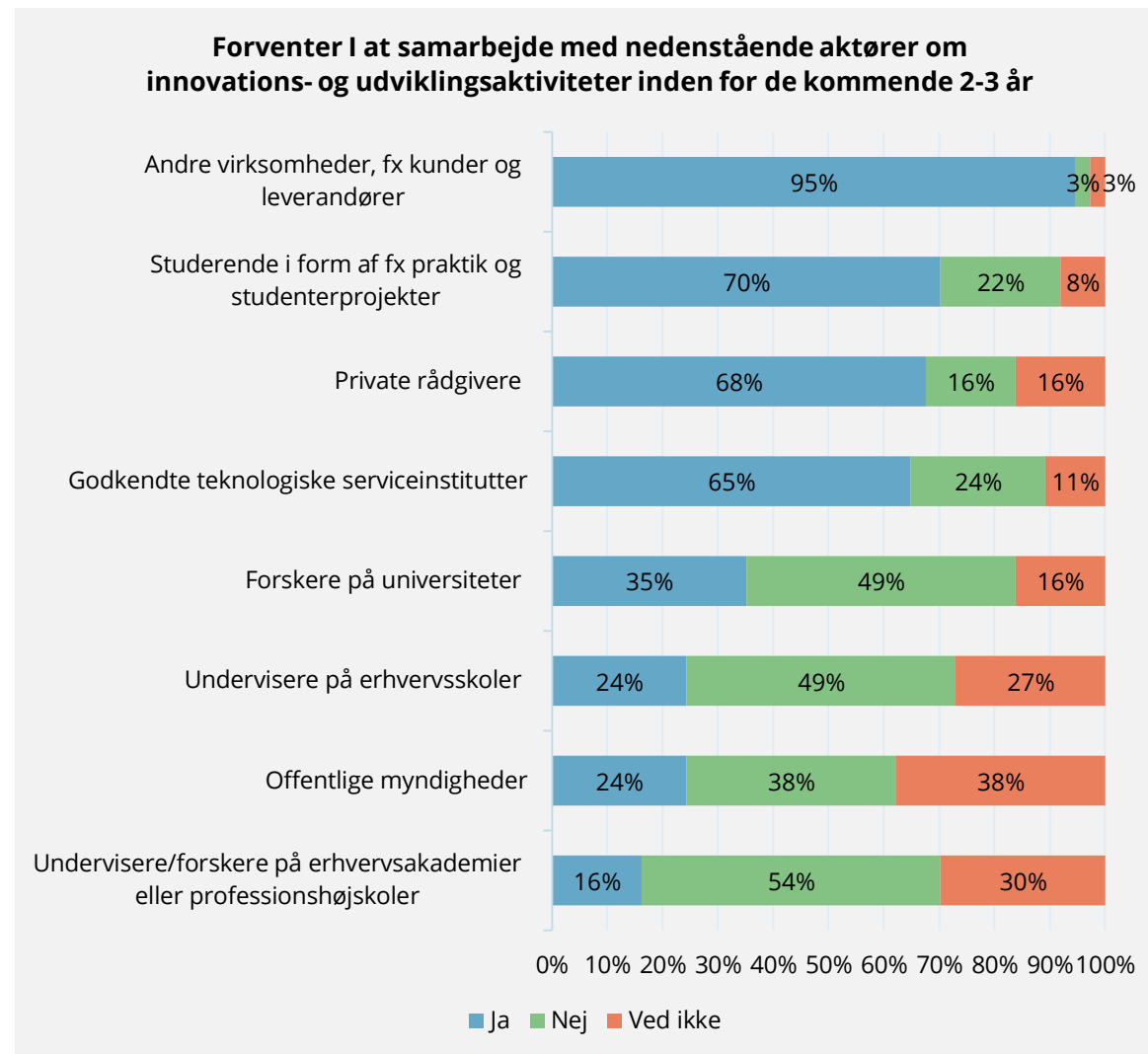
Ca. hver tredje SMV fra industrien forventer at samarbejde med forskere, mens en ud af fire forventer at inddrage undervisere fra erhvervsskoler i deres udviklingsaktiviteter.

Historisk set viser opgørelser fra Danmarks Statistik, at kun ca. en ud af 10 virksomheder samarbejder med eksterne aktører om innovation på landsplan.

Tallene i figuren er således for det første udtryk for en meget høj interesse for eksternt samarbejde, herunder ikke mindst med forskellige typer af videninstitutioner. For det andet illustrerer figuren vigtigheden af, at det gøres nemt og overskueligt for virksomhederne at komme i kontakt med de rigtige aktører og opbygge relationer til fx forskere og studerende (se afsnit 5).

Virksomhedernes forventninger til samarbejde om innovation i Kolding Kommune

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse fra analysen "Industriell konkurrencekraft i Danmarks produktionscentrum", IRIS Group, 2021.
Note: N=37.

4. Koldings styrkepositioner

Dette afsnit går i dybden med de fire erhvervmæssige styrkepositioner, som blev indkredset i afsnit 2:

- Maskiner og udstyr til fødevarersektoren
- Engroshandel og logistik
- Grøn energi
- It-klyngen

For hver styrkeposition giver afsnittet først en overordnet beskrivelse af, hvad der kendetegner Kolding-virksomhederne på området.

Dernæst dykker afsnittet ned i de særlige konkurrenceforhold og vækstperspektiver, der gælder for virksomhederne. Slutteligt afrundes afsnittet med en diskussion af, hvad virksomhederne ser som de væsentligste styrker og svagheder ved de lokale rammevilkår i Kolding Kommune.

Afsnittet er baseret på interviews med 18 toneangivende virksomheder inden for de fire styrkepositioner. Derudover er der gennemført interviews med repræsentanter fra lokale uddannelsesinstitutioner, DI-Trekantområdet og Business Kolding.

4.1. Maskiner og udstyr til fødevarerektoren

Karakteristika ved fødevareindustriklyngen i Kolding

Fra stål til fødevarer

Kolding er hjemsted for Europas stærkeste og mest koncentrerede klynge af virksomheder, der udvikler og producerer udstyr til fødevareindustrien. Klyngens rødder går tilbage til 1950'erne, hvor flere lokale virksomheder specialiserede sig i at udvikle produkter af rustfri stål (fx tanke og rør) til de danske mejerier.

I dag består klyngen af mange virksomheder, der udvikler højt avanceret udstyr til især fødevareindustrien, mens flere virksomheder har udvidet deres forretningsområde til bl.a. kosmetik, farma og energi. Samtidig trækker udstyrsproducenterne på et netværk af lokale underleverandører inden for bl.a. laserskæring og spåntagende bearbejdning. Klyngens virksomheder er typisk markedsledende på innovation inden for deres produktområder – og baserer sig på stor viden om bearbejdning af stål, automation samt teknologi til forarbejdning af fødevarer.

Klyngens største virksomhed er Alfa Laval (fluid handling), der beskæftiger 800 medarbejdere i Kolding. En anden dominerende spiller er Gram Equipment (produktionslinjer til is-fabrikker). Begge er førende på verdensmarkedet. Klyngen rummer også flere innovative startups som fx Source Technology, der har udviklet en speciel teknologi til at måle vandindhold og aktive proteiner i foder og fødevarer.

Et fællestræk er endvidere meget flade ledelsesmodeller med høj grad af selvledelse og stærke rammer for at arbejde med innovation og kundeudviklende relationer. "Empowerment" går igen som begreb, når virksomhedslederne bliver bedt om at uddybe, hvordan de differentierer sig fra deres konkurrenter.

Medarbejderne i klyngen repræsenterer en lang række tekniske uddannelser, herunder ingeniører, programmører, automationsteknikere, maskinmestre, industriteknikere, el-teknikere, svejsere og metalt teknikere. Samtidig er der i klyngen stor viden om fødevareteknologi, herunder om hygiejne og sanitære forhold.

"Vi er en del af en stærk industriklynge og har adgang til en stor pool af arbejdskraft med dyb viden om rustfri stål, teknologi og fødevareproduktion, fx hygiejnisk design."

– Adm. direktør Ole Rudbeck Petersen, Alfa Laval Kolding

Eksempler på toneangivende lokale virksomheder

Konkurrenceparametre og vækstperspektiver inden for fødevarerindustriklyngen

Holistiske forretningskoncepter

Et andet fællestræk ved klyngens virksomheder ses ved stærke forretningsmodeller, hvor service, rådgivning, databaseret overvågning og uddannelse af kunderne indgår i værditilbuddene.

Flere virksomheder har etableret enheder, der arbejder med træning, rådgivning og installation hos kunderne. Herudover har klyngen mange års erfaring i at udvikle løsninger, der sparer markant på materialer, energi og vand – og dermed reducerer klimaaftrykket i hele værdikæden.

Forventninger om fortsat vækst

Klyngens virksomheder forventer fortsat vækst, hvilket især er relateret til den globale vækst på fødevarerområdet. De generelle makrotrends som befolkningsvækst, stigende velstand, urbanisering samt sunde fødevarer øger efterspørgslen efter avancerede fødevarer – og dermed også efter avanceret udstyr og maskiner.

Den stigende fokus på grøn omstilling og reduceret klimaaftryk for fødevarerproducenter forventes også at være til gavn for klyngen, der som nævnt er frontløbere i at understøtte deres kunder i at spare energi og ressourcer. Samtidig arbejder mange af virksomhederne strategisk med nye materialer, komponenter samt recirkulation.

Flere mindre virksomheder fremhæver dog også, at de mangler værktøjer og viden om at arbejde med de krav til ESG-data og klimaregnskaber, som de kommer til at møde i takt med bl.a. udrulningen af EU's Green Deal.

Herudover er klyngens vækstmuligheder tæt koblet til evnen til at optage og anvende digitale teknologier, idet automation, dataopsamling og digitalisering af fødevarerproduktion kommer til at præge fødevarerindustrikæderne.

“Vi har et stærkt værditilbud til vores kunder, der ud over selve produktet også fokuserer på service, træning og formidling af produktets værdi. Vi har fx egne demodage, hvor vores produkt præsenteres for kunderne af kokke. Samtidig har vi etableret en særlig afdeling, der fokuserer på installation, træning og udvikling af kunderelationer.”

– Direktør Kim Doctor Krintel, Source Technology

Adgang til kvalificeret arbejdskraft som showstopper?

Klyngens fortsatte vækst er afhængig af, at virksomhederne kan rekruttere den nødvendige arbejdskraft.

På den ene side er klyngen begunstiget med faglært arbejdskraft af høj kvalitet og stor industriel erfaring. Samtidig har klyngens virksomheder generelt et stærkt brand blandt faglært arbejdskraft i hele den syddanske region.

På den anden side ser flere virksomheder udfordringer i forhold til at rekruttere højtuddannet arbejdskraft, hvor især adgang til ingeniører med kompetencer inden for it og automation kommer til at spille en større rolle.

Også når det gælder korte og mellemlange tekniske uddannelser inden for it, maskinteknik og automation oplever nogle af klyngens virksomheder stigende udfordringer med at finde kvalificeret arbejdskraft. Hertil kommer, at virksomhederne har svært ved at rekruttere elektrikere.

Det betyder ifølge de større virksomheder, at de i voksende grad forventer, at væksten kommer til at ske i udenlandske afdelinger.

Styrker og svagheder ved de lokale rammevilkår for fødevarerindustriklyngen

Godt samspil på tværs af virksomheder og uddannelsesinstitutioner

Klyngens virksomheder udvikler typisk nye produkter og teknologier i samarbejde med eksterne parter. I den sammenhæng fremhæves flere styrker ved placeringen i Kolding.

For det første trækker flere virksomheder i betydeligt omfang på lokale leverandører af teknologi, software mv. i deres udviklingsarbejde. Samtidig betyder nærheden til specialiserede underleverandører (fx inden for laserskæring), at virksomhederne let finder ind i et samarbejde om at tilpasse produkterne til nye kundebehov.

For det andet trækker virksomhederne i udpræget grad på lokale uddannelsesinstitutioner ift. både innovation og efteruddannelse.

Konkret fremhæves bl.a. IBA-Nexttech som en vigtig samarbejdspartner. Nexttech er etableret i et samarbejde mellem IBA og Business Kolding og er et kompetencemiljø inden for 3D-print i bl.a. metal og komposit (se også afsnit 5). Flere af klyngens virksomheder bruger Nexttech til at udvikle både værktøjer og prototyper. En virksomhed peger også på, at Nexttech kan bidrage til at udvikle næste generation af produktionsdele, der er mere effektive, lettere at rengøre mv. i forhold til traditionelt svejsede dele i rustfrit stål.

Designskolen fremhæves også som et videnmiljø, der har bidraget til at indtænke designmetoder i produktudviklingen. Flere af klyngens virksomheder vurderer, at de har en konkurrencefordel forbundet med, at de er gode til at indtænke brugerbehov tidligt i deres produktudvikling.

Endelig har virksomhederne et godt samarbejde med Hansenberg og IBC om bl.a. praktik, lærlinge samt efter- og videreuddannelse af faglært arbejdskraft – bl.a. inden for lean, sprog, salg og CNC-styring.

”Vi har haft stor gavn af at samarbejde med Nexttech. Vi bruger dem bl.a. til at udvikle nye prototyper. I fremtiden forventer vi også at kunne bruge Nexttech til at skabe nye versioner af udstyr, som vil være svære at kopiere for konkurrenterne.”

– Direktør Kim Doctor Krintel, Source Technology

... men udfordringer med at tilføre viden om avanceret teknologi

Klyngens virksomheder kommer som nævnt i stigende grad til at konkurrere på anvendelse af avancerede digitale teknologier til fortsat automation, dataopsamling, dataanalyse mv.

I den sammenhæng oplever virksomhederne, at de står svagere rustet, end virksomheder der ligger tæt på de store universitetsbyer. Det gælder fx:

- Adgang til forskere på universiteterne ift. samarbejde om teknologiudvikling, test af nye løsninger, mv.
- Muligheder for opkvalificering af teknikere inden for it og digitale teknologier, herunder overbygningssuddannelser med fokus på programmering.
- Udbud af højtuddannede kandidater inden for it, data og ingeniørvidenskab.
- Muligheder for at tiltrække international arbejdskraft (her fremhæves det, at Kolding Kommune ikke i samme grad som andre kommuner har satset på at udvikle attraktive boliger samt internationale linjer i skole- og uddannelsessystemet).

4.2. Engroshandel og logistik

Store og internationale virksomheder med begrænsede lokale relationer

Engroshandel og logistik (transport) er som vist i afsnit 2 den klart største erhvervsklynge i Kolding Kommune målt på antallet af private fuldtidsjobs. Fra 2015 til 2021 har der været en betydelig vækst i den private beskæftigelse på området. Samtidig er antallet af virksomheder inden for engroshandel og transport imidlertid faldet, hvilket indikerer, at de to brancher i Kolding Kommune i stigende grad præges af større virksomheder*.

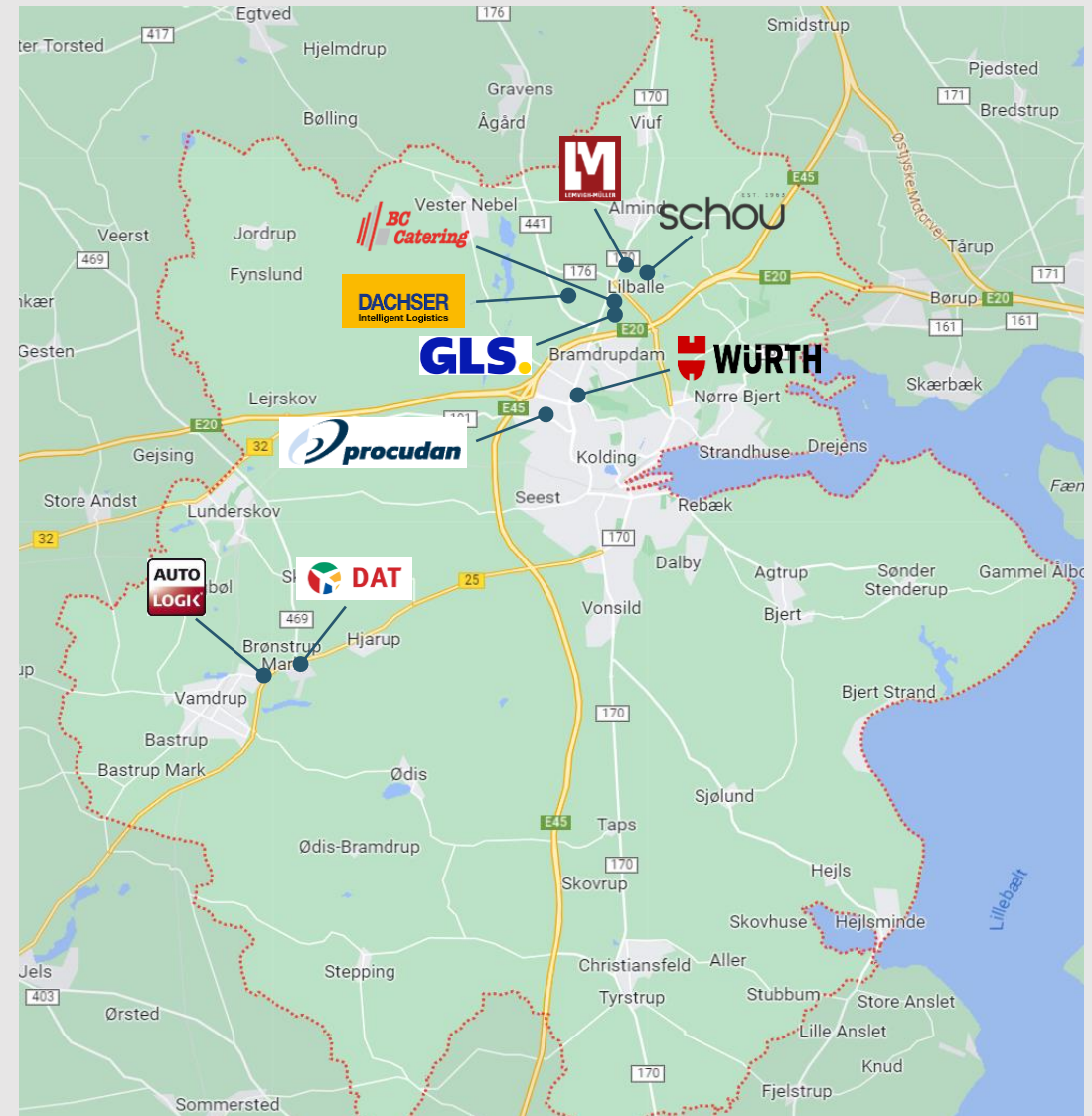
Generelt omfatter klyngen en meget bred gruppe af virksomheder, som har været lokaliseret i Kolding Kommune gennem en længere årrække. Det kan primært tilskrives historiske årsager og den centrale beliggenhed i forhold til motorvejs- og jernbanenettet samt den gode fysiske adgang både til det danske og nordtyske/europæiske marked.

Flere af virksomhederne inden for engroshandel og logistik i Kolding Kommune er en del af store internationale koncerner (fx Würth, GLS og Dachser), og de betjener typisk kunder i hele Danmark. Det gælder også for de dansk forankrede virksomheder i klyngen (som fx Dansk Auto Logik og BC Catering), der i høj grad har kundegrundlag og lokalafdelinger fordelt over hele landet. Samlet set er dette nogle af de medvirkende årsager til, at de lokale forretnings- og værdikædemæssige relationer i Kolding eller Trekantområdet ikke fremstår særligt stærke inden for engroshandel og logistik, selvom det er et område, hvor Kolding Kommune står stærkt rent beskæftigelsesmæssigt.

Som et eksempel på nogle af største virksomheder kan fremhæves Würth, GLS og Lemvigh-Müller, der hver beskæftiger over 200 medarbejdere i Kolding Kommune. Würth sælger produkter inden for befæstelse, værktøj, kemi og sikkerhedsudstyr og er et datterselskab af det tyske selskab af samme navn, som har deres danske hovedkontor i Kolding. Lemvigh-Müller er Danmarks største stål- og teknikgrossist, som har et centrallager og en væsentlig del af deres administrative funktioner placeret i Kolding Kommune.

Desuden er der en række store bilforhandlere lokaliseret i kommunen. Inden for transportbranchen er General Logistics Systems (GLS) og Dachser Denmark blandt de største virksomheder. Derudover kan Dansk Auto Logik i Vamdrup fremhæves, der transporterer og klargør nye biler, og som arealmæssigt er en af kommunens største virksomheder. Kolding Lufthavn i Vamdrup er desuden hjemsted for en række flyverelaterede virksomheder som fx Danish Air Transfer (DAT), der har sit hovedkvarter placeret her.

Eksempler på toneangivende lokale virksomheder

Konkurrenceparametre og vækstperspektiver inden for engroshandel og logistik

God service og høj kvalitet karakteriserer de lokale virksomheder

Generelt er pris en af de altafgørende konkurrenceparametre for virksomheder inden for engroshandel og logistik. Og konkurrencesituationen er ofte hård. Det gælder også for virksomhederne i Kolding Kommune. Men samtidig er engroshandels- og logistikkllyngen i Kolding Kommune i høj grad karakteriseret af virksomheder, som i forhold til deres danske og udenlandske konkurrenter differentierer sig på en mere helhedsorienteret service og høj kvalitet

Eksempelvis kan Dansk Auto Logik som en af de eneste i Danmark tilbyde en unik kombination af både transport, klargøring og opbevaring af nye biler. Og engroshandelsvirksomheden Würth konkurrerer især på nærhed til kunderne og et højt serviceniveau fremfor pris.

Det samme gør sig gældende for fødevaregrossisten BC Catering og pakkedistributøren GLS, som primært differentierer sig fra konkurrenterne ved at tilbyde en højere kvalitet i form af punktlighed, leveringssikkerhed, fleksibilitet og tilgængelighed.

Forventning om vækst i de kommende år inden for engroshandel og logistik

De generelle megatrends i form af fx øget digitalisering, e-handel, convenience (specifikt i forhold til engroshandel med fødevarer) og fokus på forsyningsikkerhed er med til at skabe forventninger om vækst i de kommende år inden for engroshandel og logistik.

Det gælder også for klyngen i Kolding Kommune, hvilket bl.a. afspejler sig i, at flere virksomheder (fx GLS og Schou) pt. er i gang med væsentlige udvidelser af deres logistikcentre.

Enkelte virksomheder har imidlertid peget på, at de er ved at nå deres kapacitetsgrænse i Kolding Kommune, og at de i højere grad forventer vækst fra nye lokaliteter rundt omkring i Danmark. Det hænger både sammen med et stigende behov for lokal distribution samt bedre adgang til kvalificeret arbejdskraft nær de store byer.

“Vi er ved at nå grænsen for vores vækstmuligheder i Kolding Kommune. Fremadrettet forventer vi, at væksten skal komme fra etablering af flere decentrale anlæg rundt omkring i Danmark.”

– CEO Kurt Rath, Dansk Auto Logik

Adgang til kvalificeret arbejdskraft udgør en væsentlig vækstbarriere

Som i mange andre brancher er adgang til kvalificeret arbejdskraft også en væsentlig vækstbarriere inden for engroshandel og logistik i Kolding Kommune. Det er bl.a. kvalificerede chauffører – som både kan acceptere arbejdsvilkårene og yde en god kundeservice – der især er en mangelvare. Derimod oplever virksomhederne, at der er bedre adgang til god og stabil arbejdskraft end i nærheden af de store danske byer.

En væsentlig vækstbarriere for virksomhederne inden for engroshandel og logistik er imidlertid adgangen til it-kompetencer, som er afgørende for at udvikle virksomhedernes kundeservice og optimere deres drift. I den forbindelse bliver det bl.a. fremhævet, at de danske afdelinger af store internationale koncerner i disse tilfælde sjældent kan trække på virksomhedens kompetencer fra andre lande. Det skyldes, at Danmark på mange punkter er et digitalt foregangsland, og at udviklingen af nye it-løsninger derfor i høj grad skal drives fra Danmark. Der kan derfor muligvis også være et potentiale i at skabe en tættere kobling til den lokale it-klynge (se afsnit 4.4).

Vigtigt med lokal infrastruktur der understøtter den grønne omstilling

Den grønne omstilling til mere klimavenlige drivmidler er en af de centrale megatrends, der i høj grad vil påvirke engroshandels- og logistikkllyngen de kommende år. I den forbindelse har det afgørende betydning, at den lokale infrastruktur understøtter virksomhedernes omstilling. Det handler bl.a. om adgang til el-ladestanderer til lastbiler (og evt. brintstationer) i erhvervsområderne, samt at der er tilstrækkelig kapacitet i det lokale elnet.

“Vores største vækstbarriere i de kommende år er nok adgangen til kvalificeret arbejdskraft. Det gælder generelt – men især i forhold til den mere specialiserede og højt kvalificerede arbejdskraft. Vi er typisk nødt til at rekruttere disse typer af medarbejdere fra andre kommuner som fx Vejle, Aarhus og Odense. Og her betyder tilgængeligheden og trængslen på motorvejene meget. Det er lidt nemmere at få fat på kvalificerede lokale medarbejdere til fx kundeservice og lagerarbejde.”

“Vi har ikke en oplevelse af, at der inden for vores branche er nogle særlige faglige kompetencer, som er blevet opbygget i Kolding Kommune og Trekantområdet gennem årene.”

– CEO Tommy H. Pedersen, Procludan

Styrker og svagheder ved de lokale rammevilkår for engroshandel og logistik

God beliggenhed og nærhed til motorvej – men stigende trængsel

En af styrkerne ved de lokale rammebetingelser for engroshandel og logistik i Kolding Kommune handler i høj grad om kommunens geografiske beliggenhed og infrastruktur. Den gode adgang til både motorvejs- og jernbanenettet er et afgørende lokaliseringsparameter for virksomheder inden for dette erhverv, da det sikrer en nem og effektiv transport af varer og gods. Kolding Kommune har her en unik beliggenhed med de to motorveje E45 og E20, som krydser hinanden.

Derudover er den geografiske beliggenhed i midten af Trekantområdet og Danmark med relativt kort afstand til både Nordtyskland og alle store danske byer en klar styrke ved de lokale rammebetingelser for engroshandel og logistik. Det gælder også i forhold til at kunne tiltrække kvalificeret faglært og ufaglært arbejdskraft fra et stort opland. Dog oplever flere, at trængslen på motorvejene udgør et stigende problem især i forhold til tiltrækning af arbejdskraft fra andre kommuner.

Generelt kræver virksomheder inden for engroshandel og logistik meget plads til lagerkapacitet og behandling af varer, gods og transportmidler. Virksomhederne inden for dette erhverv har således behov for adgang til store erhvervsgrunde, som gerne skal være placeret tæt på motorvejsnettet og med god afstand til boligområder. Ved de store motorvejsnære erhvervsområder nord for Kolding by er kapaciteten dog stort set fuldt udbygget. Det kan naturligvis udgøre en væsentlig begrænsning for dette erhverv, som ellers generelt forventes at opleve yderligere vækst, jf. forrige side. Der arbejdes imidlertid allerede på at imødekomme dette ved at udlægge et nyt stort erhvervsområde op ad E45, hvilket dermed vil være med til at skabe nye attraktive fysiske rammer for engroshandels- og logistikklyngen i Kolding Kommune.

Analysen viser imidlertid, at en del af de eksisterende virksomheder inden for denne klynge primært er lokaliseret i Kolding Kommune af historiske årsager, og at de sandsynligvis ville vælge en anden beliggenhed (fx tættere på København), hvis de skulle genetablere virksomheden. Det indikerer, at beliggenheden i sig selv fremadrettet ikke vil være tilstrækkeligt til at tiltrække nye toneangivende virksomheder til kommunen.

”Hvis vi skulle starte forfra, ville vi nok vælge at etablere os nærmere Taulov. Så kunne vi undgå trængslen på motorvej E45 sydvest for Kolding, og det er også en lidt mere central og attraktiv beliggenhed i forhold til varedistribution og vejgodstransport til resten af Danmark.”

– CEO Kurt Rath, Dansk Auto Logik

Godt samarbejde med de lokale uddannelsesinstitutioner men også hård konkurrence om den kvalificerede arbejdskraft

Generelt viser analysen, at flere af engroshandels- og logistikvirksomhederne har et fint samarbejde med de lokale uddannelsesinstitutioner, og at de nyder godt af adgangen til unge studerende og ufaglærte, som kan arbejde på deltid i logistikcentrene. Nogle virksomheder nævner desuden, at de også har et tæt samarbejde med de videregående uddannelsesinstitutioner i forhold til at gennemføre innovationsprojekter.

Flere virksomheder oplever dog især udfordringer i forhold til at rekruttere kvalificerede chauffører til deres drift og kerneforretning. I den forbindelse kan den tætte regionale koncentration af transport- og logistikvirksomheder være en ulempe, da konkurrencen om de kvalificerede chauffører er stor.

Derudover har flere af virksomhederne svært ved at rekruttere medarbejdere med it-kompetencer, selvom digitalisering fortsat har stigende betydning både i forhold til at udvikle nye kundeløsninger og til intern driftsoptimering af fx lagerlogistik og ruteplanlægning. Her kan virksomhederne inden for engroshandel og logistik opleve en særlig udfordring, da de ofte ikke har et attraktivt image blandt medarbejdere med stærke it-kompetencer. Dertil kommer, at denne type medarbejdere typisk findes omkring de større byer (især Aarhus og København), og at der ikke er nogle stærke it-uddannelser lokalt i Kolding Kommune, som kan være rekrutteringskanal.

”Det er faktisk en ulempe, at der er så mange transport- og logistikvirksomheder i Trekantområdet. Det gør, at det er meget svært at tiltrække kvalificerede chauffører. Konkurrencen om de gode chauffører er hård.”

– CEO Carsten Tønning Larsen, BC Catering

”Vi har et tæt samarbejde med mange af de lokale uddannelsesinstitutioner. Det gælder både SDU (Syddansk Universitet Kolding), IBC (International Business College) og IBA (Erhvervsakademi Kolding). Vi har flere studerende tilknyttet, som skriver deres specialer og løser nogle innovationsopgaver her hos os. Vi har fx senest haft nogle studerende, som har arbejdet med affaldssortering. De studerende giver os ny viden og inspiration og er med til at udfordre status quo, især i forhold til markedsføring, HR og finans. Og samarbejdet med de studerende fungerer også som rekrutteringskanal.”

– Lokal engroshandelsvirksomhed (anonym)

4.3. Energiklyngen

Karakteristika ved energiklyngen i Kolding Kommune

Grøn energi og stærke værdikæderelationer

Trekantområdet er hjemsted for en meget stærk energi- og elektroklynge, der omfatter dominerende spillere i hele værdikæden fra design/produktion af vindmøller, over design og opførelse af energianlæg (herunder offshore-anlæg), til produktion, transmission og distribution af energi.

Der er opbygget en unik vidensbase i området med en stor pool af ledere og specialister, der har arbejdet i klyngen i mange år, og som gennem mobilitet og samarbejde bidrager til stærke relationer og en vifte af fælles projekter i værdikæderne.

Kolding står særligt stærkt i offshore-værdikæden, hvor Vattenfall har sine danske aktiviteter i en enhed på næsten 500 personer, der designer og udvikler offshore-vindmølleparker. LM Windpower (verdens største leverandør af vindmøllevinger) beskæftiger næsten lige så mange medarbejdere på sine to lokationer i kommunen, der ud over ledelse og administration fokuserer på konstruktion og test af vinger.

Herudover har Kolding en styrkeposition inden for transmission og distribution af elektricitet. Schneider Electric's europæiske FoU-center inden for el-løsninger til datacentre, kraftvarmeværker og store industrianlæg ligger i Kolding. Denne del af elektroklyngen omfatter også Delpro, der leverer højspændingsløsninger til samme målgruppe.

Klyngen beskæftiger et stort antal ingeniører og rummer spidskompetencer inden for både forskning, produktudvikling og design af el-løsninger. Herudover er der et stort antal teknikere, især elektrikere og maskinmestre, beskæftiget i klyngens virksomheder.

Udover et tæt samarbejde med især de store vindmølleproducenter, herunder Siemens Gamesa i Vejle, har de store virksomheder i kommunen et udbredt samarbejde med danske universiteter om både udviklingsopgaver samt praktik og studentprojekter.

Herudover trækker de store virksomheder på en række underleverandører i kommunen inden for serviceopgaver og materialer til fx vindmøllevinger. Endelig er Kolding en central del af en ventilationsklynge i Trekantområdet, der beskæftiger sig med produktion, anlæg og service af ventilationsløsninger.

"Vores placering i Trekantområdet er unik – det er meget svært at argumentere for en bedre placering. Vi har de facto en elektroklynge i området med mange store spillere placeret i et afgrænset geografisk område."

– Adm. direktør Jacob Rath, Delpro

Eksempler på toneangivende lokale virksomheder

*I 2021 arbejdede der i gennemsnit 12,4 årsværk i de 377 engroshandelsvirksomheder i Kolding Kommune og 15,6 årsværk i de 180 transportvirksomheder

Konkurrenceparametre og vækstperspektiver inden for energi- og elektroklyngen

Mod PtX og brintsamfundet

Trekantområdet betragtes som et unikt sted at udvikle en grøn energiinfrastruktur. Det skyldes kombinationen af et veludviklet forsyningsnet for alle energiformer, flere havne, Danmarks næststørste lufthavn samt et veludbygget vej- og jernbanenet. Hertil kommer tilstedeværelsen af en lang række nøgleaktører inden for energiklyngen.

Som et første skridt skal der ved Fredericia Havn etableres verdens største elektrolyseanlæg, der skal producere grøn brint. Ambitionen er at skabe en brintinfrastruktur i Trekantområdet, hvor strøm fra energien i Nordsøen omdannes til bl.a. grøn brint, e-methanol og grøn jetfuel – til brug for bl.a. eksport. Herudover skal overskudsvarme fra elektrolyseprocesser anvendes som energikilde i fx industri og datacentre.

Kolding rummer flere virksomheder i den værdikæde, der skal realisere visionen. Det gælder bl.a. Green Hydrogen Systems, der udvikler og producerer elektrolyseanlæg til brintproduktion. Også Vattenfall er stærkt involveret i udviklingsprojekter på området.

Forventning om fortsat vækst, men risiko for flaskehalse

Som beskrevet i afsnit 2 er klyngen i stærk vækst, og væksten forventes at fortsætte de kommende år drevet af den grønne omstilling, elektrificeringen og områdets stærke klyngedynamik, der gør Kolding og Trekantområdet til et stærkt knudepunkt for forskning og udvikling inden for grøn energi.

De fleste større virksomheder i klyngen forventer to cifrede vækstrater i de kommende år – bl.a. som følge af store anlægsprojekter og behovet for at forstærke el-nettet.

Nogle virksomheder forventer dog, at de kan løbe ind i stigende rekrutteringsudfordringer. Det gælder både i forhold til funktionærer (ingeniører) og teknikere (især elektrikere). Derudover er der et stigende behov for at rekruttere it-ingeniører og datamatikere i takt med forventninger om en stærk udvikling inden for digitalisering og anvendelse af kunstig intelligens og machine learning.

”Der er en stor pool af kompetencer i området. Mange af vores medarbejdere kommer fra vindbranchen, offshore-industrien og forsyningselskaberne. Det bidrager til et tæt samarbejde på tværs af klyngens virksomheder.”

– Adm. direktør Jacob Rath, Delpro

Kolding som grøn energiby?

Trekantområdet rummer allerede en meget stærk energiklynge med dominerende spillere i hele værdikæden. Det kan i sig selv være med til at tiltrække virksomheder og arbejdskraft til området.

Men erhvervet peger også på, at klyngen kan komme til at stå endnu stærkere, hvis også Kolding Kommune kunne udvikle og markedsføre sig som en grøn og bæredygtig kommune. Et område, hvor kommunen halter efter andre danske kommuner ifølge klyngens virksomheder.

Med kommunens unikke erhvervskompetencer inden for elektrificering og grøn energi virker det oplagt at indgå i et tættere samarbejde om grøn omstilling inden for kollektiv transport, forsyning, byudvikling, mv.

Hvis kommunen udvikler sig til frontløber inden for bæredygtighed og omstilling til grøn energi, vil det ifølge virksomhederne også blive nemmere at profilere sig over for den arbejdskraft, man forsøger at tiltrække. Det vil samtidig bidrage til øget stolthed hos medarbejdere i en grøn energiklynge, at de bor og arbejder i en kommune, når det gælder sustainability.

Således virker det oplagt at arbejde for en endnu stærkere værdikæde, hvor også Kolding Kommune som bruger af energi går foran, når det gælder elektrificering og fx brug af grønne brændstoffer i transport. Det kan være med til at formulere mere ambitiøse klimamål og udvikle et roadmap sammen med kommunens erhvervsliv mht., hvordan målene kan realiseres, og hvilke fælles udviklingsprojekter der kan sættes i gang.

Styrker og svagheder ved de lokale rammevilkår for energiklyngen

Kompetenceforsyningen – et tveægget sværd

I den skærpede konkurrence om kvalificeret arbejdskraft har Kolding Kommune både styrker og udfordringer, når det gælder energiklyngen.

På plussiden tæller en usædvanligt stærk kompetencepool af ingeniører, teknikere og ledere, der har arbejdet i klyngens virksomheder i mange år. Hertil kommer, at Trekantområdet er en attraktiv bosætningsregion med indbydende boligområder, flot natur og masser af jobmuligheder.

På minussiden tæller, at der er et mismatch mellem klyngens behov for arbejdskraft og de uddannelser, der udbydes i området.

Først og fremmest efterspørger klyngen, at der i Trekantområdet etableres lange videregående uddannelser på det tekniske område. Der er et stort antal ingeniørstillinger i klyngens virksomheder, og de store virksomheder forventer fortsat vækst i efterspørgslen på dette område – bl.a. fordi FoU-funktioner bliver styrket.

Virksomhederne oplever stigende udfordringer med at rekruttere ingeniører og it-specialister og giver udtryk for, at det er svært at konkurrere med virksomheder i universitetsbyerne, da kandidater ofte bosætter sig i det område, hvor de uddanner sig. Også når det gælder rekruttering af personer med en håndværksmæssig uddannelse, især elektrikere, oplever virksomhederne stigende rekrutteringsudfordringer. Det gælder både generelt og i forhold til specialeområder. Fx peges der på, at specialeretningen inden for højspænding ikke udbydes i Trekantområdet.

De større virksomheder i Koldings energiklynge gør i høj grad også brug af international arbejdskraft. Fx har en virksomhed som Schneider Electric medarbejdere fra 21 lande ansat i deres Kolding-afdeling. Virksomhederne ser tiltrækning af udenlandsk arbejdskraft som afgørende for at kunne realisere vækstforventninger og fremhæver det i den forbindelse som en svaghed, at kommunen ikke kan tilbyde internationale spor i skole- og uddannelsessystemet.

I SE Kolding vi har et godt samarbejde med universiteterne om praktikanter og vil ofte meget gerne fastholde dem efter endt uddannelse, men mange vælger at blive i de byer, hvor de har uddannet sig og stiftet familie. Flere tekniske uddannelsesmuligheder i Kolding ville kunne afhjælpe denne problematik.”

– Director Data Center Systems Mali Asle, Schneider Electric

Godt erhvervs klima og tæt samarbejde om grøn energi

Energiklyngens virksomheder er generelt meget rosende over for erhvervs-klimaet i Kolding Kommune. Der er et godt samarbejde med kommunen om byggetilladelser, miljøgodkendelser, tilsyn og jobformidling.

Samtidig oplever klyngen et meget åbent og stærkt samarbejdsklima i både kommunen og generelt i Trekantområdet. Det gælder ikke kun på tværs af virksomheder, men også mellem virksomheder og kommuner.

Det sidste kommer bl.a. til udtryk ved etableringen af partnerskabet ”Triangle Energy Alliance”, der har som ambition at skabe et nordeuropæisk centrum for produktion af grøn energi til husholdninger, industri og transport. Partnerskabet har 32 medlemmer, herunder seks kommuner og Region Syddanmark.

4.4. It-klyngen

Karakteristika ved virksomhederne inden for it-klyngen i Kolding Kommune

Mange mindre og forskelligartede it-virksomheder

It-erhvervet er – målt på beskæftigelsen – en mellemstor branche i Kolding Kommune. I de seneste år har it-erhvervet været inde i en positiv udvikling, hvor der både er kommet virksomheder til og flere beskæftigede i Kolding Kommune, jf. afsnit 2.

I Kolding Kommune er it-erhvervet karakteriseret ved en stor gruppe mindre virksomheder med op til 10 ansatte, der ligger inden for en bred vifte af forretningsområder, fx SoMe, webdesign, programmering etc. Derudover er der en gruppe på omkring 20 mellemstore virksomheder, der hovedsageligt leverer resourceplanlægningssystemer (fx ERP-systemer) og relaterede services til virksomheder i hele landet.

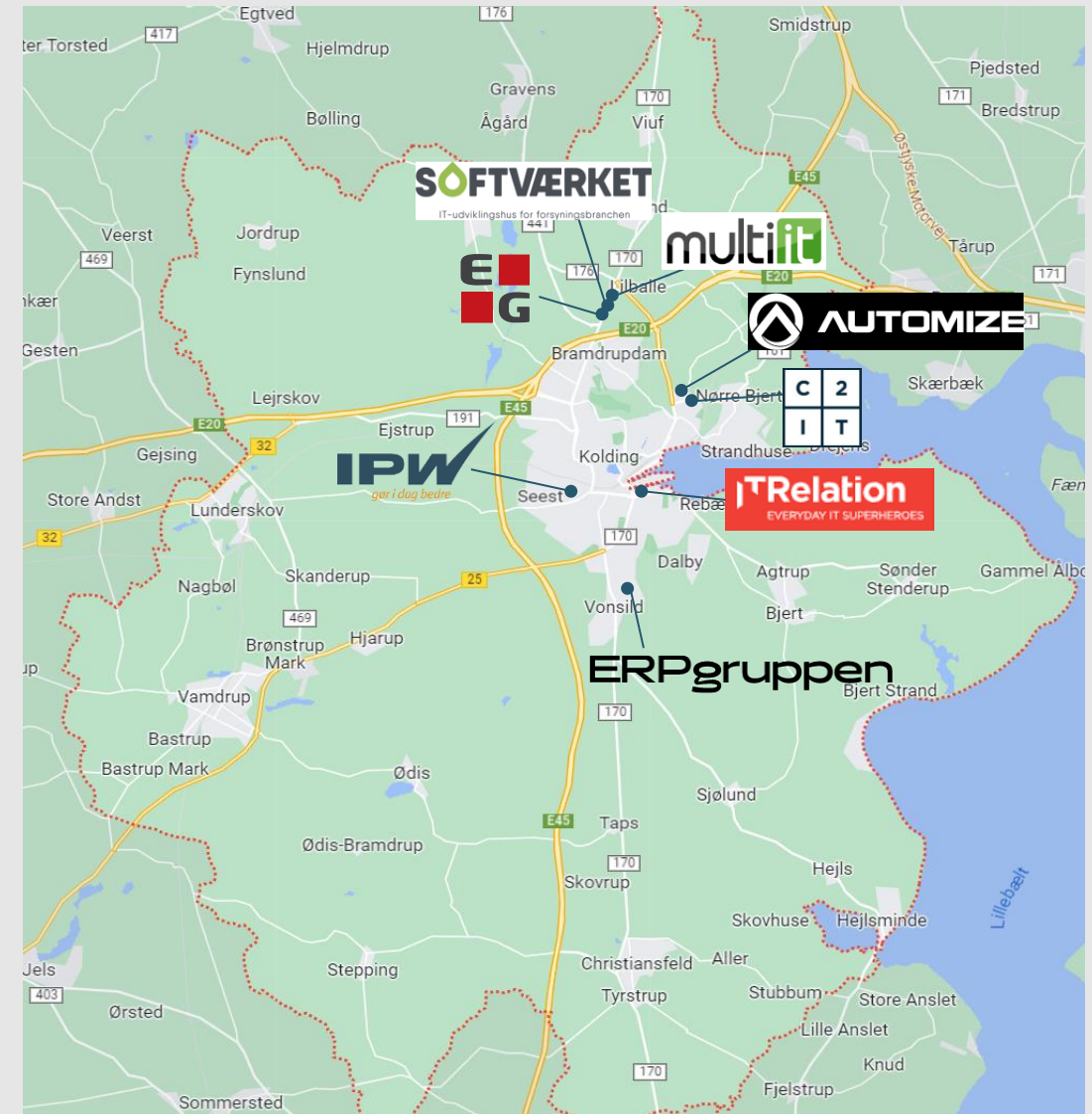
De større it-virksomheder i Kolding Kommune omfatter både lokale virksomheder (fx ERPgruppen og Automize) og virksomheder, der har oprettet afdelinger i kommunen (fx IT Relation og EG Danmark). En del af virksomhederne er lokaliseret i Kolding Kommune af historiske årsager, mens andre har tilvalgt Kolding på grund af kommunens centrale geografiske placering og gode transportmuligheder.

En del af de større it-virksomheder arbejder med ERP-systemer, der er udviklet af andre virksomheder, fx Microsoft. Det gælder fx for ERPgruppen, der er specialiseret i at implementere Microsofts ERP-system, Business Central, hos entreprenørvirksomheder og virksomheder, der arbejder med ejendomsadministration. Andre virksomheder, som fx Multi:IT og IWP Systems, har udviklet deres egne systemer. Multi:IT har fx udviklet systemet *Truckplanner*, der hjælper transportvirksomheder med at organisere alle dele af forretningen – fra ordreindtag til levering hos kunderne.

Samlet set betyder kombinationen af mange små virksomheder og en mindre gruppe mellemstore virksomheder med kunder og konkurrenter i hele landet, at værdikæde-relationerne inden for it-erhvervet i Kolding Kommune ikke fremstår særligt stærke.

Den øgede digitalisering i erhvervslivet betyder endvidere, at it er en integreret del af kerneforretningen i mange virksomheder uden for it-erhvervet. Det gælder bl.a. for flere af de store virksomheder inden for de øvrige toneangivende klynger. Et eksempel er Schneider Electric, hvor omkring en fjerdedel af medarbejderne er it-uddannede. Virksomheden udvikler blandt andet el-løsninger til datacentre og er en nøgleaktør i energiklyngen i Kolding, jf. afsnit 4.3. Transportvirksomheden GLS er et andet eksempel på en stor virksomhed, hvor it spiller en central rolle virksomhedens kerneforretning og kundeservice. Det afspejler sig på medarbejdersiden, hvor GLS har rekrutteret en del nye it-medarbejdere de seneste år.

Eksempler på toneangivende lokale virksomheder

Konkurrenceparametre og vækstperspektiver inden for it-klyngen

Fokus på udvikling af design og funktioner

Markedet for digitale managementsystemer er karakteriseret ved, at kundernes behov er under konstant forandring, og at de med jævne mellemrum skifter leverandører. Derfor er en løbende udvikling af virksomhedernes produkter et væsentligt konkurrenceparameter i it-erhvervet.

Det gælder eksempelvis for Multi:IT og IPW Systems, der har et stærk strategisk fokus på løbende udvikling af nye funktioner og designet af deres systemer. Dette fokus gør, at virksomhedernes løsninger fremstår designmæssigt mere tidssvarende – og i højere grad kan tilpasses kundernes individuelle behov end konkurrenterne.

Høj kundetilfredshed gennem træningskoncepter

Virksomhederne i it-erhvervet konkurrerer også på at skabe en høj kundetilfredshed gennem træningskoncepter, der omfatter oplæring af kunderne, løbende support og information om nye funktioner i systemerne. Træningskoncepterne er med til at sikre en høj kundetilfredshed, da kunderne fx løbende får information om, hvordan systemerne kan skabe værdi for dem.

ERPgruppen har fx udviklet et forretningskoncept, der udover oplæring af kunderne omfatter en vidensportal med forskellige vejledninger samt ugentlige webinarer for kunderne om nye funktioner i systemerne.

Cloudbaserede løsninger og høj automatiseringsgrad holder prisen nede

Som i andre brancher er pris et centralt konkurrenceparameter i it-erhvervet. Kolding-virksomhederne har i den forbindelse et særligt fokus på cloudbaserede løsninger og automatiserede arbejdsgange, der gør det nemmere at konkurrere på pris med både danske og udenlandske konkurrenter.

”Vi tror, at vi har den fordel ift. konkurrenterne, at vi formår at holde fokus på de ting, vi mener er vigtige for vores konkurrenceevne, fx ift. at udvikle en ny brugerflade, som er meget tidskrævende. Her er vi nødt til at planlægge år frem og sikre, at vi kommer i mål med projektet.”

– CEO Anita Larsen, IPW Systems

”Vores fordel er, at vi er gode til at automatisere processerne. Så selvom vores arbejdskraft er dyrere ift. vores udenlandske konkurrenter, kan vi faktisk godt konkurrere på prisen.”

– Adm. direktør René Falkenberg, Automize

Forventning om vækst i de kommende år i it-erhvervet

It-virksomhederne i Kolding Kommune forventer, at de seneste års vækst – både ift. medarbejdere og omsætning – vil fortsætte de kommende år. Flere af virksomhederne opererer med vækst mål på over 20 pct. årligt over de kommende 3-5 år.

Udover den stigende digitalisering i erhvervslivet forventer flere virksomheder, at øget dokumentationskrav til virksomheder, fx i forhold til bæredygtighed og cybersikkerhed, vil drive efterspørgslen for digitale systemer.

På kort sigt er forventningen, at væksten primært vil komme fra det danske marked. Men flere virksomheder har planer om at fokusere på udenlandske markeder i løbet af de næste 3-5 år.

Mangel på it-medarbejdere

Den væsentligste vækstbarriere for it-erhvervet er adgangen til kvalificerede it-medarbejdere, som spiller en afgørende rolle for udviklingen af virksomhedernes produkter og services.

Allerede i dag konkurrerer virksomhederne om it-medarbejderne. Det gælder især de nyuddannede fra erhvervsskolerne og erhvervsakademierne. I Automize og IPW Systems kommer det til udtryk ved, at virksomhederne gør en stor indsats for at tage elever og studerende ind i praktikforløb for at sikre fødekæden af nye talentfulde medarbejdere.

Ifølge virksomhederne er rekrutteringsmulighederne i Kolding Kommune ikke meget anderledes end i andre dele af landet. Enkelte virksomheder efterspørger dog, at der gøres mere for at oprette relevante it-uddannelser (fx datateknikere og datamatikere) lokalt i Kolding Kommune. Pt. ligger de nærmeste uddannelsessteder i Vejle og Odense.

”Den væsentligste forudsætning for vores udvikling er, at vi kan rekruttere de rette medarbejdere. Her konkurrerer vi mod mange forskellige typer virksomheder om medarbejderne.”

– Adm. direktør Freddy Beck, ERPgruppen

”Vi gør en stor indsats for at tage elever ind i praktikforløb og skabe gode forløb for dem, mens de er her. Vi oplever også, at vi lykkes, for mange af dem søger job hos os, når de er færdige på skolen.”

– Adm. direktør René Falkenberg, Automize

Styrker og svagheder ved de lokale rammevilkår for it-klyngen i Kolding Kommune

Central placering ift. kunder og medarbejdere

It-virksomhederne er karakteriseret ved at udføre mange opgaver ude hos kunderne. I den sammenhæng er Kolding Kommune med sin centrale placering og gode transportforbindelser en klar styrke for virksomhederne, da de på relativt kort tid kan nå ud til kunder i store dele af landet. Samtidig har mange af virksomhederne primært industrielle kunder, hvor lokalisering midt i "Danmarks Produktionscentrum" er en fordel.

På medarbejdersiden er kommunens placering og gode transportmuligheder ligeledes en fordel for virksomhederne, da det gør det nemmere for dem at tiltrække medarbejdere fra kommuner i og uden for Trekantområdet.

Samlet set peger analysen på, at Kolding Kommunes geografiske placering i forhold til kunder og medarbejdere har været stærkt medvirkende til, at flere af de toneangivende it-virksomheder har lokaliseret sig i kommunen.

Lokal erhvervsservice

It-erhvervet i Kolding Kommune er domineret af mange mindre og yngre virksomheder uden stærke værdikæderelationer. I den forbindelse kan en lokal erhvervsservice-udbyder som Business Kolding spille en central rolle i at facilitere netværksopbygning samt vejlede om drift, udvikling og relevante erhvervsfremmetilbud.

I den forbindelse giver enkelte virksomheder udtryk for, at det for mindre virksomheder kan være svært at finde tid til at sætte sig ind i Business Koldings forskellige tilbud og deltage i netværksaktiviteter. Virksomhederne efterspørger, at Business Kolding bliver mere opsøgende over for dem i forhold til at afdække behov og informere om Business Koldings ydelser.

Erhvervslokaler til mellemstore virksomheder og nærhed til bymiljø

Generelt er der et fint udbud af erhvervslokaler til it-erhvervet i Kolding Kommune. En virksomhed fortæller, at der er gode faciliteter til de mindre virksomheder, fx Pakhuset på Kolding Havn, men at der mangler attraktive faciliteter til mellemstore virksomheder med 10-30 ansatte i kommunen.

Samtidig er mange af de større lokaler placeret i udkanten af Kolding by. Det er en fordel for de medarbejdere, der pendler, da det er væsentligt nemmere at komme dertil i bil sammenlignet med Kolding centrum. Ulempen er dog, at det er sværere at lave sociale arrangementer for medarbejderne, da virksomhederne ligger et stykke fra bymidten.

Begrænset lokalt udbud af it-uddannelser

Analysen viser, at uddannelsesinstitutionerne i Kolding Kommune spiller en begrænset rolle i forhold til rekruttering af nye medarbejdere til it-virksomhederne.

Den primære årsag er, at relevante it-uddannelser (fx datamatikere og datateknikere) ikke udbydes i kommunen, men i højere grad i fx Vejle Kommune.

Virksomhederne efterspørger et tættere samarbejde for at styrke det samlede udbud af uddannelser i hele Trekantområdet, herunder også relevante efter- og videreuddannelses tilbud. Der er blandt virksomhederne i Kolding et ønske om, at der både på EUD- og KVU-niveau sker en opprioritering af it-uddannelser i Kolding, men gerne i et samarbejde med fx Vejle Kommune, således at udbuddet i hele regionen styrkes.

Herudover efterspørger både it-klyngen og flere virksomheder i de øvrige klynger, at udbuddet af mellemlange og lange videregående uddannelser på it-området styrkes i Trekantområdet.

"Ift. rekruttering af nye medarbejdere, så samarbejder vi primært med erhvervsskolerne i Vejle og Odense, og lige nu er det ikke et problem at rekruttere nye medarbejdere. Men hvis man gerne vil styrke it-erhvervet i Kolding Kommune, skal uddannelsesinstitutionerne oprette de relevante it-uddannelser."

- Adm. direktør René Falkenberg, Automize

5. Forslag til erhvervspolitiske indsatsområder

Forslag til erhvervspolitiske indsatsområder

I dette afsnit er præsenteret en række idéer til fremtidige erhvervspolitiske indsatsområder. Forslagene er opstillet med afsæt i input fra de gennemførte virksomhedsinterview og kan inddeles i fem temaer:

- Bedre match mellem virksomhedernes kompetencebehov og udbuddet af uddannelser
- Løft af innovationskompetencer i Koldings SMV'er
- Styrket samspil med uddannelsesinstitutioner i og uden for Kolding
- Tiltrækning af udenlandsk arbejdskraft og virksomheder
- Øget inddragelse af erhvervslivet i de lokalpolitiske beslutningsprocesser

De erhvervspolitiske indsatsområder går på tværs af det lokale erhvervsliv og de fire klynger, som analysen har fokuseret på. Men alle indsatsområder er naturligvis ikke lige relevante for alle de forskellige erhvervsklynger. Fx relaterer innovation og tiltrækning af virksomheder sig primært til energi, samt maskiner og udstyr til fødevarersektoren.

Derudover skal det understreges, at der primært er gennemført interview med forholdsvis store og toneangivende virksomheder, som fx kun har begrænset behov for de basale ydelser i den lokale erhvervsservice. Det betyder, at forslagene ikke er repræsentative for alle virksomheders behov – især de mindste virksomheder i kommunen. Generelt tegner analysen dog et billede af, at der er stor tilfredshed blandt de virksomheder, som har erfaringer med Business Kolding, idet der både blandt større og mindre virksomheder er en efterspørgsel efter flere netværksinitiativer, der giver mulighed for erfaringsudveksling mellem virksomheder.

Som det fremgår af overskrifterne, er forslagene tematisk opdelt. Nogle forslag vil skulle gennemføres af Business Kolding, andre kræver kommunens og/eller uddannelsesinstitutionernes involvering. Flere forslag vil endvidere kræve ekstern finansiering og kan således ses som et bud på projektidéer, der kan føre til ansøgninger til fx Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse.

På de følgende sider bliver de enkelte indsatsområder udfoldet i nærmere detalje. Det skal understreges, at der ikke er tale om konkrete handlingsanvisninger, men at forslagene alene skal betragtes som kvalificerede inspirationsforslag.

Bedre match mellem virksomhedernes kompetencebehov og udbuddet af uddannelser

De toneangivende klynger i Kolding Kommune forventer betydelig vækst de kommende år på ryggen af megatrends som grøn omstilling, elektrificering, digitalisering og stigende global velstand. En væsentlig forudsætning for, at vækstforventningerne kan realiseres og kommer Kolding-enheder til gode, er naturligvis, at virksomhederne kan rekruttere den rette arbejdskraft. I den forbindelse har Kolding Kommune et stærkt udgangspunkt som uddannelsesby.

Men analysen peger også på, at udbuddet af uddannelser i området ikke matcher klyngernes kompetencebehov – specielt når det gælder videregående uddannelser. Indsatsen for at tiltrække uddannelser til Kolding/Trekantområdet har historisk været ufokuseret og præget af kortsigtede dagsordener. I den forbindelse fremhæves behovet for, at kommuner, erhvervsliv og uddannelsesinstitutioner tilsammen udarbejder en langsigtet strategi for tiltrækning af uddannelser med afsæt i en grundig afdækning af kompetencebehovene i de toneangivende erhverv. I forlængelse heraf kan aktørerne arbejde for at tiltrække uddannelser gennem både lobbyisme på det nationale niveau og via dialog med relevante uddannelsesinstitutioner.

Tiltrækning af videregående uddannelser

Allerede i dag har flere virksomheder inden for de toneangivende klynger udfordringer, når de skal rekruttere ingeniører og it-uddannede (fx datamatikere og programmører). Samtidig peger analysen på, at efterspørgslen efter denne type medarbejdere vil vokse markant de kommende år. Det gælder specielt højtuddannede med spidskompetencer inden for automation, styring og it.

Virksomhederne oplever det som en udfordring at konkurrere med de virksomheder, der ligger tættere på uddannelsesmiljøer i fx Odense, Aarhus og Horsens.

Samlet understreger analysen, at udbuddet af videregående uddannelser i både Kolding og Trekantområdet ikke er i vater med erhvervsstrukturen i området. Tendensen er klart, at mismatch-problemet er stigende.

Der kan peges på flere relevante uddannelser. Baseret på interviewene virker det oplagt at udbyde en ingeniørlinje med fokus på it og automation. Hertil kommer it-uddannelser, idet der her understreges, at Kolding bør samarbejde – og ikke konkurrere – med Vejle om at skabe et sammenhængende udbud.

Udbud af erhvervsuddannelser

Faglærte medarbejdere som fx, elektrikere, smede, industriteknikere og datateknikere spiller en stor rolle for de toneangivende klynger i Kolding Kommune.

Mange af disse uddannelser udbydes lokalt i Kolding og i de øvrige kommuner i Trekantområdet. Analysen viser dog, at virksomhederne har svært ved at skaffe faglærte medarbejdere i dag. Samtidig forventer virksomhederne, at det bliver sværere de kommende år, fordi den grønne omstilling vil øge efterspørgslen efter faglærte medarbejdere. I interviewene fremhæver virksomhederne, at det især er svært at skaffe elektrikere.

Derudover viser analysen, at der lokalt kan gøres mere for at sikre et bedre match mellem udbuddet af erhvervsuddannelser og virksomhedernes behov. Det drejer sig eksempelvis om elektrikere med speciale i højspænding og datateknikere, hvor de nærmeste uddannelsesstilbud ligger i hhv. Skive og Vejle.

Der peges på, at der gennem årene er gjort en del forsøg på at oprette nye uddannelser og spor i Kolding, men at man ofte er stødt på den udfordring, at omkringliggende uddannelsesinstitutioner har modsat sig.

Styrket efter- og videreuddannelsesstilbud

Flere virksomheder giver udtryk for, at udbuddet af efter- og videreuddannelser kan styrkes, så virksomhederne kan bruge uddannelserne mere aktivt ift. medarbejderudvikling og -fastholdelse.

Det drejer sig både om at etablere kurser af få ugers varighed samt om længere uddannelsesforløb, hvor medarbejderne op- eller omkvalificeres, så de kan varetage nye opgaver. Et eksempel herpå er elektrikere fra bygge & anlægsbranchen, der omkvalificeres, så de kan arbejde med højspænding i energiklyngen.

Udvalgte citater om udbuddet af uddannelser i Kolding/Trekantområdet

"Der er i den grad behov for at skabe et lokalt udbud af lange videregående uddannelser på det tekniske område. Det er her vigtigt med en langsigtet strategisk satsning og et partnerskab i Trekantområdet, hvor man afdækker erhvervslivets behov, går i dialog med universiteterne og arbejder for at udvikle campus, tiltrække lærerkræfter, mv. Politikerne skal have de lange briller på og ikke fokusere kortsigtet på tilfældige muligheder, der opstår pga. udflytningsplaner mv."

- Adm. direktør Ole Rudbeck Petersen, Alfa Laval

"Vi har i den grad brug for et universitetsmiljø på det tekniske område. Det kan være en civilingeniøruddannelse med fokus på materialer eller de rette it-uddannelser. Vi har oprustet med folk, der kan arbejde med fx avancerede modelleringsprogrammer, og her er det et handicap, at der ikke er relevante uddannelsesmiljøer i området. Nærhed til universiteter betyder meget i forhold til både rekruttering, samarbejde og dialog om uddannelsernes indhold og toning."

- Senior Director Søren Andersen, LM Windpower

Løft af innovationskompetencer i Koldings SMV'er

Analysen viser, at de industrielle SMV'er i Kolding forventer høj innovationsaktivitet de kommende år. Hvor mange underleverandørvirksomheder har været vant til, at innovation og udvikling vedrørte løbende tilpasninger til kundernes ønsker og behov, vil de i fremtiden komme til at konkurrere på evnen til at tage ny teknologi i brug og på at arbejde systematisk med innovation og bæredygtighed. I den sammenhæng efterspørger SMV'erne viden, inspiration, værktøjer, erfaringsudveksling samt nemmere adgang til miljøer og faciliteter, som kan benyttes til udvikling af prototyper og introduktion til ny teknologi.

Kolding råder i den forbindelse over relevante kompetencemiljøer inden for 3D-print og design, mens Business Kolding har stor erfaring med at organisere netværk omkring relevante tematikker. Samtidig kan Business Kolding trække på organisationens store kendskab til videnmiljøer og eksperter.

3D-print – Nexttech 2.0

På initiativ fra Business Kolding og IBA er etableret faciliteten IBA Nexttech, der råder over 3D-print og efterbehandlingsudstyr til industriel produktion. Nexttech tilbyder sparring om 3D-print-teknologier samt skræddersyede uddannelsesforløb. I dag bruger ca. 130 virksomheder aktivt miljøet, heraf ca. 30 Kolding-virksomheder.

Virksomhederne bruger bl.a. Nexttech til at udvikle prototyper og designe værktøjer og produktionsudstyr, som er mere effektive end fx udstyr, der skal svejdes.

Nexttech kan blive en vigtig ressource for teknologiudvikling blandt SMV'er i Kolding og Trekantområdet, i takt med at teknologien kan anvendes til flere formål.

Det foreslås på den baggrund at arbejde for at tiltrække midler – fx fra Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse – til en kampagne for at udbrede teknologien og være mere opsøgende. Det vil kræve tilknytning af flere konsulenter, der kan besøge virksomheder og tilbyde et 3D-print check på produkter, værktøjer og processer. Herudover kan udvikles et kort introduktionsforløb til konsulenter i erhvervsfremmesystemet, der styrker evnen til at visitere virksomheder til miljøet.

Design og data som innovationsdrivere

Analysen viser, at vi kan forvente en markant stigning i innovationsindsatsen i Koldings erhvervsliv. Den lokale erhvervsfremmeindsats kan i den sammenhæng rette særligt fokus på at understøtte virksomheder i at implementere både metoder og teknologier. Det kan være gennem samarbejdsprojekter med videninstitutioner og netværk, hvor der tilkøbes eksperter, der introducerer virksomhederne til teknologier.

Et fokusområde kunne være designdrevne metoder (Design to innovate), hvor Designskolen besidder stor ekspertise. For flere virksomheder kan kompetenceudvikling og rådgivning på området bidrage til mere effektive innovationsprocesser og hjælpe til at sætte slutbrugerens behov i centrum for udviklingsarbejdet.

Et andet fokusområde kunne være at hjælpe områdets mange producenter af maskiner og udstyr til at indtænke kunstig intelligens og dataopsamling i produkterne. Flere interviewede virksomheder efterspørger forløb, der kan give inspiration og viden til at tænke dataopsamling og –anvendelse ind i deres produkter. Fx mhp. løbende rådgivning af kunden i produktets anvendelse.

Grøn omstilling og klimaregnskaber

Business Kolding udbyder netværk, som flere af de interviewede virksomheder finder stor værdi i. Samtidig bruger en række af kommunens virksomheder Business Kolding som sparringspartner ifm. grøn omstilling og dokumentation heraf. Med EU's Green Deal forventes øget pres på specielt Koldings mange underleverandørvirksomheder ift. grønne regnskaber, ESG-datastruktur og mere generelt compliance ift. grøn omstilling og dokumentation.

SMV'erne oplever også et stigende behov for inspiration og viden, ift. hvor og hvordan de mest effektivt kan reducere deres klimaaftryk.

Med dette udgangspunkt kan Business Kolding tilbyde fokuserede netværk blandt underleverandører inden for forskellige erhvervsområder, der har til formål både at give inspiration til grøn omstilling og styrke kompetencerne inden for dokumentation og compliance.

Netværkene kan kombinere oplæg fra eksperter, introducere til relevante metoder/værktøjer, erfaringsudveksle og hjælpe til at identificere relevante støtteprogrammer til de deltagende virksomheder.

Styrket samspil med uddannelsesinstitutioner i og uden for Kolding Kommune

Et tæt samarbejde med viden- og uddannelsesinstitutioner er afgørende for at styrke virksomhedernes adgang til arbejdskraft, inspiration og viden. Det gælder både i forhold til lokale uddannelsesinstitutioner og videninstitutioner uden for kommunen (især universiteter).

Det er for mindre og mellemstore virksomheder ressourcekrævende selv at opbygge relationer og indgå samarbejde med universiteter og andre uddannelsesinstitutioner. Flere virksomheder i de fire klynger efterlyser derfor flere aktiviteter og ydelser, der kan sikre bedre brobygning til uddannelsesinstitutioner på alle niveauer.

Målet er både at komme tættere på arbejdskraften og indgå i flere forpligtende samarbejder, der kan styrke innovationskraften i virksomhederne. Indsatsen kan både bestå i hjælp til matchmaking, netværksopbygning, åbent hus-arrangementer samt udvikling og udbygning af digitale løsninger, hvor projektidéer udbydes.

Etablering af rammer og redskaber til styrket samarbejde

Det foreslås, at der fremadrettet fokuseres på at styrke samarbejdet mellem de lokale uddannelsesinstitutioner og erhvervslivet ved at etablere nogle formelle rammer og fora, som gør det nemt og effektivt for virksomhederne at samarbejde med de lokale uddannelsesinstitutioner.

I forhold til de videregående uddannelsesinstitutioner handler det i høj grad om at skabe nogle systematiske rammer til at matche interesserede virksomheder og studerende om relevante innovationsopgaver, som de kan løse i fællesskab. Det kan både være med til gøre de studerende mere orienterede mod det lokale erhvervsliv samt tilføre ny viden og innovation til virksomhederne.

I forhold til erhvervsuddannelserne og grundskolen (herunder UngKolding) kan det bl.a. handle om at gøre det nemmere og mindre ressourcekrævende for de lokale virksomheder at indgå samarbejdsaftaler om praktikpladser og fritidsjob.

En mulighed kunne være at videreføre/videreudvikle Business Koldings erhvervspraktikportal til også at omfatte fx ledige fritidsjob og udviklingsprojekter.

Adgang til højtuddannet arbejdskraft

En helt central udfordring for Koldings toneangivende klynger er som nævnt adgang til højtuddannet arbejdskraft – specielt med it- og ingeniørmæssig baggrund.

Business Kolding roses af flere virksomheder for gode åbent hus-arrangementer, hvor virksomheder matches med elever og dimittender fra lokale uddannelsesinstitutioner.

I forlængelse heraf efterspørger virksomhederne arrangementer, hvor de har mulighed for at præsentere sig for ingeniører, dataloger, mv. Det kan fx være gennem samarbejde med SDU og AU med fokus på kandidat-studerende.

Åbent hus-arrangementer kunne planlægges sammen med virksomheder i Kolding/Trekantområdet og fokusere på bestemte erhvervsområder som energi og it, samt de uddannelsesretninger der er mest oplagte ift. de pågældende erhverv. Herudover kan man samle virksomheder om deltagelse i arrangementer på universiteterne, der introducerer erhvervslivet til forskellige uddannelsesretninger.

Facilitering af innovationssamarbejde

Inden for både energi- og fødevarer-klyngen viser interviewene, at de større virksomheder i stigende grad indgår i samarbejdsprojekter med forskere og studerende.

Det opleves dog som meget tidskrævende at opbygge relationer til universiteter og følge med i relevant forskning og uddannelser. Samtidig har de mindre virksomheder ikke samme muligheder.

De nye erhvervs-klynger har bl.a. til formål at hjælpe virksomheder med at finde frem til relevante samarbejdspartnere. Men mange Kolding-virksomheder er ikke med i klyngerne, mens flere oplever, at klyngerne ikke har et klart nok fokus ift. at fungere som effektive matchmakere for virksomheder i Trekantområdet.

Flere virksomheder giver udtryk for, at Business Kolding i højere grad kunne spille en rolle i at facilitere samarbejde med forskere og studerende på områder, der har særlig stor interesse for virksomheder i Kolding. Det kunne fx være inden for design, AI og dataanvendelse, jf. forslagene til netværk.

Udvalgte citater om samspillet mellem uddannelsesinstitutioner og erhvervsliv

"Vi har et ønske om at være tættere på universiteterne. Vi har en del udviklingsprojekter, hvor vi bruger danske universiteter til at teste vores løsninger, samtidig med at vi gerne vil samarbejde om undervisning og studenterprojekter. Vi bruger uforholdsmæssigt meget tid på at opbygge relationer og ville have stor gavn af en funktion, der kan hjælpe med at bygge bro til de rette universitetsmiljøer."

- Managing Director Michael Nielsen, Beckhoff Automation

"Vi har selv taget initiativ til et samarbejde med UngKolding om at give nogle af de lidt skoletrætte elever en introduktion til vores virksomhed og lagerarbejdet. Sidste gang ansatte vi seks ud af otte. Så det har været en stor succes. Men det har også været en lidt hård og ressourcekrævende proces, fordi vi har drevet det hele selv. Vi kunne helt klart godt bruge kommunens hjælp til at sætte det mere i system og sikre involveringen af de rette parter som fx Arbejdstilsynet og fagforeningerne."

- CEO Carsten Tønning Larsen, BC Catering

Tiltrækning af virksomheder og udenlandsk arbejdskraft

Lokale erhvervspolitiske indsatser rettet mod erhvervsklynger kan også handle om at tiltrække virksomheder og arbejdskraft, herunder fra udlandet.

På virksomhedssiden kan en kommune eller et kommunesamarbejde fx arbejde for at brande en lokal styrkeposition som grundlag for at tiltrække andre virksomheder, der kan bidrage til jobskabelse og velstand i området. Herudover er det relevant at kigge på, om de eksisterende virksomheder i klyngen kan have behov for lokale leverandører eller samarbejdspartnere, som ikke findes i kommunen i dag. På den måde kan man lokalt arbejde for at styrke værdikæderne gennem målrettet investeringsfremme – evt. i samarbejde med Invest in Denmark.

Tiltrækning af udenlandsk arbejdskraft er endvidere vigtigt for mange virksomheder i de fire klynger. Dels fordi udenlandsk arbejdskraft kan kompensere for de flaskehalsproblemer, der tidligere er beskrevet. Dels fordi det for de toneangivende og innovative virksomheder er afgørende at konkurrere om de bedste hoveder på et globalt marked. I den sammenhæng er det vigtigt, at Kolding Kommune arbejder for at gøre det attraktivt at bosætte sig i kommunen og tilbyder service til expats og familier, der overvejer at tage job i kommunen.

Etablering af en international skole

En internationale skole kan spille en stor rolle i forhold til at skabe attraktive rammevilkår for højt kvalificeret udenlandsk arbejdskraft.

Det har især stor betydning for mange expats, der kun ønsker at bosætte sig midlertidigt i Danmark, at deres børn kan gå på international skole. På nuværende tidspunkt er den nærmeste internationale grundskole lokaliseret i Billund Kommune, hvilket er ca. 50 km fra Kolding.

Et fremadrettet fokusområde kan derfor være at etablere en international grundskole i Kolding Kommune eller et spor på en eksisterende skole. Det bør i givet fald ske i dialog med andre kommuner i Trekantområdet og tage afsæt i, at der de seneste år er sket en stor stigning i den udenlandske arbejdskraft.

Herudover fremhæver flere virksomheder, at Kolding ikke i samme omfang som andre kommuner har satset på at udvikle attraktive boligmuligheder for fx expats.

Der peges også på, at kommunens service til potentielle tilflyttere kan styrkes – herunder vejledning om skole, uddannelse, kulturudbud, bosætningsmuligheder, jobmuligheder for ægtefæller, mv.

Tiltrækning af virksomheder der komplementerer lokale værdikæder

Enkelte af de interviewede virksomheder inden for fødevarerindustri og energi peger på relevansen af at tiltrække bestemte typer af virksomheder, hvor de lokale værdikæder.

Det handler dels om ambitioner om at kunne source så mange dele og komponenter lokalt som muligt. Især hvor der er tale om dele, der fremstilles i små serier eller enkeltstyksproduktion, og hvor dialog med leverandører derfor er vigtigt.

Herudover peges på vigtigheden af at kunne trække på vidensvirksomheder på et højt niveau ifm. projekter og i perioder, hvor virksomhederne har behov for fx ekstra ingeniørressourcer. I den sammenhæng peges på, at der mangler rådgivende ingeniørvirksomheder med spidskompetencer inden for energi i Trekantområdet.

Man kan evt. arbejde med at mappe værdikæder inden for de nævnte klynger – og i forlængelse heraf arbejde for at tiltrække virksomheder på områder, hvor der mangler specialiserede kompetencer eller producenter i Trekantområdet.

Branding af Kolding som it-hub

Kolding Kommune har gennem tiden fostret flere it-succeser. I dag er virksomheder som Automize og C2IT eksempler på it-virksomheder, der udspringer fra Kolding, og som har etableret sig som nationale spillere inden for deres forretningsområder.

Men på trods af flere lokale it-succeser er it-klyngen i Kolding Kommune ikke så synlig – bl.a. fordi den fortsat domineres af mange, men forholdsvis små virksomheder.

Et fokuspunkt i forhold til udviklingen af it-erhvervet kunne derfor være en målrettet branding af Kolding som it-hub. Brandingen kan fokusere på at tiltrække it-virksomheder til Kolding, der kan styrke værdikæderne i it-erhvervet og erhvervslivet generelt i kommunen.

Derudover kan brandingen fokusere på at tiltrække it-uddannede ved at profilere de mange jobmuligheder, der kan tilbydes i kommunen – både i it-erhvervet og i de andre erhvervsklynger (fx energiklyngen), der i høj grad gør brug af it-specialister.

Øget inddragelse af erhvervslivet i de lokalpolitiske beslutningsprocesser

En god og tæt dialog mellem det politiske niveau og de lokale virksomheder er et vigtigt element i at skabe en attraktiv erhvervskommune. Samtidig har de private virksomheder ofte både kompetencer og ressourcer, som kan være med til at berige og kvalificere de lokalpolitiske debatter og beslutninger.

Samlet set viser analysen også, at der blandt nogle af de toneangivende virksomheder i Kolding Kommune er et ønske om at blive tættere involveret og inddraget i de lokalpolitiske beslutninger, som kan have væsentlig betydning for erhvervslivet. Der efterspørges med andre ord en mere fast proces og ramme, som giver de relevante virksomheder bedre mulighed for at komme i direkte dialog med lokalpolitikere end de formelle skriftlige høringsprocesser umiddelbart tillader.

Nedsættelse af fleksible virksomhedspaneler

For at understøtte en øget inddragelse af erhvervslivet i de lokalpolitiske beslutningsprocesser kan der med fordel tages initiativ til at nedsætte en række fleksible virksomhedspaneler inden for de forskellige klyngeområder, som kan stå til rådighed og løbende involveres efter behov og interesse.

Det skulle således ikke være et permanent og tværgående virksomhedspanel, men nærmere en række ad hoc prægede netværk, så det kun er relevante virksomheder, der inddrages i de pågældende sager.

Fx kunne der være et virksomhedspanel inden for engroshandel- og logistik, som blev inddraget og hørt i forbindelse med sager om regulatoriske forhold og ændringer i det lokale vejnet. Herunder fx miljøzoner, parkeringsrestriktioner, ombygning af veje, mv.

Samtidig kunne virksomhedspanelerne også anvendes som en samarbejdspartner for lokalpolitikere og kommunen i forhold til det politiske lobbyarbejde på nationalt niveau. Det kan fx handle om tiltrækning af statslige investeringer i udbygning af motorvejsnettet og infrastrukturen omkring Kolding.

"Der må gerne etableres en mere fast og systematisk proces til at inddrage de private virksomheder i forbindelse med lokalpolitiske beslutninger, som kan have væsentlige konsekvenser for erhvervslivet. Vi vil gerne have bedre adgang til at gøre vores stemme gældende i den politiske debat, end hvad der umiddelbart er muligt via de traditionelle skriftlige høringsprocesser. Fx ville vi meget gerne inddrages i en eventuel beslutning om kun at tillade el-biler i midtbyen. Det er ikke fordi, at vi nødvendigvis er modstandere af dette tiltag, men der er mange aspekter i en sådan beslutning, som vi gerne vil være med til at belyse."

- CEO Steen Kristensen, GLS

Bilag

Bilag I - Udviklingen i den private beskæftigelse opdelt på forskellige tidsperioder

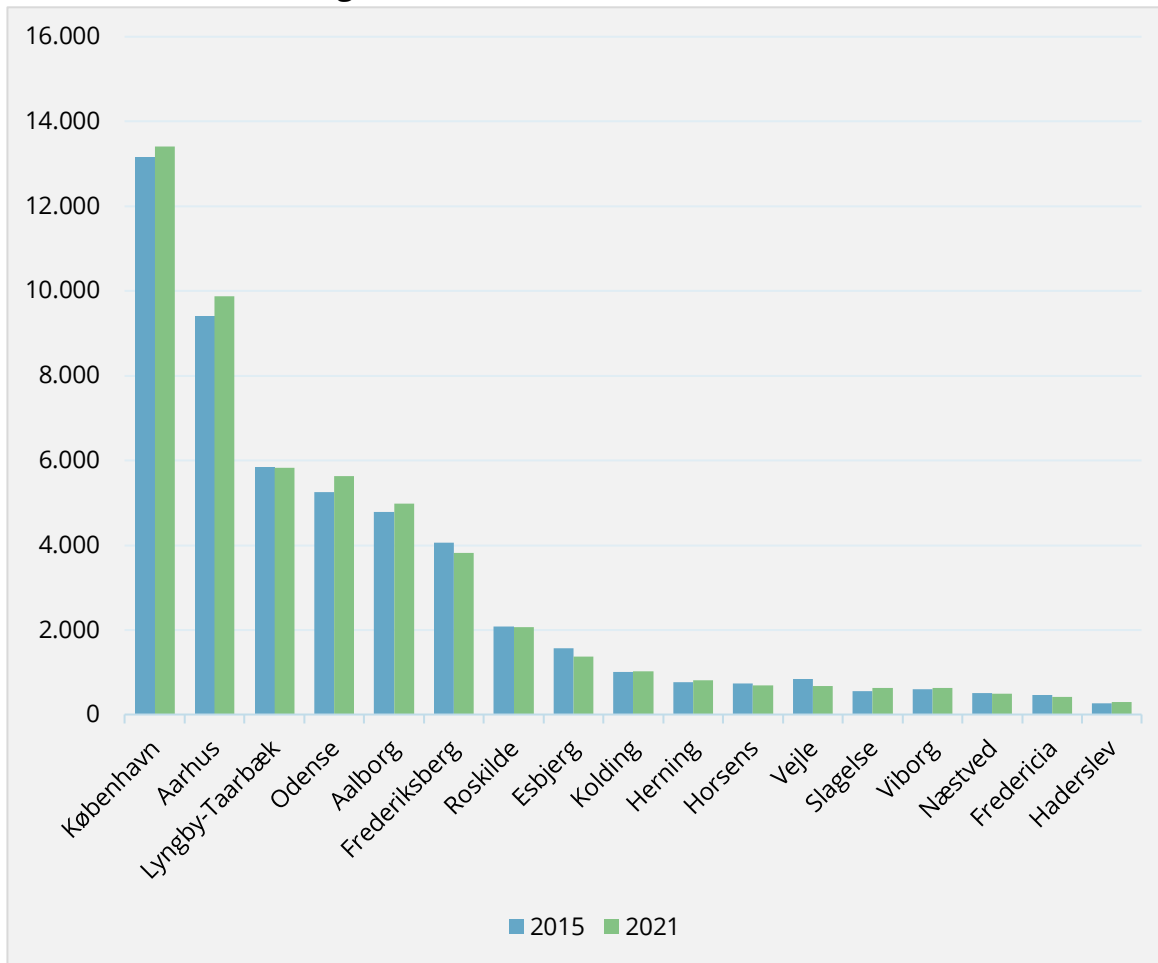
Branche	Kolding Kommune				Hele landet		
	Fuldtidsjobs 2021	Jobvækst 2011-21	Jobvækst 2015-21	Jobvækst 2017-21	Jobvækst 2011-21	Jobvækst 2015-21	Jobvækst 2017-21
Engroshandel	4.657	9%	17%	11%	4%	5%	2%
Detailhandel	4.298	1%	5%	-1%	-1%	4%	2%
Transport	2.810	1%	11%	2%	9%	7%	1%
Elektronik-, maskin- og transportmiddelindustri	2.778	-17%	-9%	-14%	0%	8%	4%
Bygge og anlæg	2.714	16%	11%	7%	28%	22%	13%
Rådgivning, forskning og udvikling	1.912	11%	11%	2%	29%	20%	10%
Plast- og betonindustri samt kemisk industri mv.	1.489	2%	4%	-1%	20%	11%	7%
IT og tele	1.278	42%	46%	22%	25%	26%	16%
Operationel service	1.154	-12%	-9%	-3%	32%	14%	4%
Fødevarerindustri	1.089	15%	23%	16%	0%	7%	8%
Hoteller og restauranter	1.052	5%	7%	-1%	14%	3%	-5%
Tekstil, træ, papir, møbelindustri mv.	994	-13%	-7%	-7%	2%	7%	2%
Sundhedsvæsen	882	75%	77%	46%	36%	34%	28%
Andre serviceydelser mv.	871	16%	18%	17%	4%	6%	2%
Finansiering og forsikring	837	-3%	22%	21%	2%	8%	6%
Primære erhverv	796	-7%	0%	-1%	-8%	-3%	0%
Metalindustri	716	47%	8%	-3%	1%	0%	-6%
Energi	648	73%	71%	43%	0%	10%	9%
Ejendomshandel mv.	606	-10%	7%	1%	4%	8%	4%
Privat velfærd	596	-12%	-5%	-11%	28%	13%	5%
Reklame og øvrig erhvervsservice	561	-9%	-6%	-19%	19%	14%	6%
Undervisning	524	9%	15%	11%	14%	11%	3%
Kultur og fritid	343	-4%	6%	-3%	19%	13%	5%
Forlag, tv og radio	144	13%	4%	1%	13%	12%	8%
Alle brancher	33.750	5%	10%	3%	11%	10%	5%

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Bilag II - Beskæftigelse inden for uddannelsessektoren

Uddannelsessektoren omfatter beskæftigede på erhvervsskolerne samt de videregående uddannelsesinstitutioner (erhvervsakademier, professionshøjskoler og universiteter).

Antal fuldtidsbeskæftigede i uddannelsessektoren, 2015-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik samt data fra Danske Universiteter.
Note: Beskæftigelsen for Lyngby-Taarbæk Kommune er alene opgjort for DTU.

Antal fuldtidsansatte i uddannelsessektoren per 1.000 indbygger, 2015-21

	2015	2021
Esbjerg	13,2	11,6
Kolding	11,1	11,0
Herning	8,9	9,1
Fredericia	9,2	8,2
Slagelse	7,3	8,1
Horsens	8,6	7,6
Viborg	6,3	6,5
Næstved	6,3	6,0
Vejle	7,6	5,8
Haderslev	4,8	5,5
Universitetskommuner	38,8	37,5
Sydjylland	8,1	7,6
Hele landet	11,0	11,0

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik og data fra Danske Universiteter.
Note: Universitetskommuner omfatter de fire store universitetskommuner – København, Odense, Aarhus og Aalborg Kommune – samt Roskilde, Frederiksberg og Lyngby-Taarbæk Kommune.
Beskæftigelsen for Lyngby-Taarbæk Kommune er alene opgjort for DTU. Sydjylland er opgjort uden Varde Kommune.

Toneangivende virksomheder

Engroshandel og logistik

- Dansk Autologik, Kurt Rath
- GLS, Steen Kristensen
- Procudan, Tommy Pedersen
- Würth, Donny Moerkerk
- BC Catering, Carsten Tønning Larsen

Maskiner og udstyr til fødevarerektoren

- Alfa Laval, Ole Rudbeck Pedersen
- Beckhoff Automation, Michael Nielsen
- Gram Equipment, Tom Niels Wrensted
- LP Kolding, Mogens Andreasen
- Source Technology, Kim Doctor Krintel

It-erhvervet

- Automize, René Falkenberg
- ERPgruppen, Freddy Beck
- IPW Systems, Anita Larsen
- Multi:IT, Michael Lunde

Energiklyngen

- Delpro, Jacob Rath
- LM Windpower, Søren Andersen
- Schneider Electric, Mali Asle
- Vattenfall, Anne Mette Traberg

Øvrige

- Nexttech IBA, Karsten Friis Hansen
- DI Trekantområdet, Morten Karlsbjerg
- Hansenberg, Morten Kaj Hansen
- Business Kolding, Morten Bjørn Hansen

IRIS GROUP

CHRISTIANS BRYGGE 28, 1. SAL | DK-1559 KØBENHAVN V

IRISGROUP@IRISGROUP.DK | WWW.IRISGROUP.DK